

Jos van Heel

Bijlage bij

*De vijftiende- en zestiende-eeuwse drukken uit
de collectie van Johannes Enschedé I*

De hier gegeven reconstructie van de verzameling vijftiende- en zestiende-eeuwse drukken die in het bezit was van Johannes Enschedé I (1708-1780), is gebaseerd op gegevens ontleend aan archivalia van zijn hand, aan de veilingcatalogus van 1867 en waar mogelijk aan onderzoek van de exemplaren. De bibliografische beschrijvingen zijn gemaakt volgens moderne normen en laten in veel gevallen andere toeschrijvingen en dateringen zien dan men bij Enschedé aantreft. Het aantal bibliografische verwijzingen is beperkt gehouden. Doordat Enschedé verscheidene convoluten niet als zodanig heeft herkend, treft men in deze lijst meer edities aan dan hij noemt.

Bij convoluten zijn verwerving en provenance in de regel alleen vermeld bij de eerste daarin voorkomende editie. Wel wordt bij elke editie afzonderlijk de huidige vindplaats vermeld indien die bekend is.

Voor de geschiedenis en achtergronden van deze collectie verwijs ik naar mijn artikel 'Johannes Enschedé (1708-1780). Een drukker en lettergieter op zoek naar de oorsprong van zijn kunst', in: *Jaarboek voor Nederlandse Boekgeschiedenis* 11 (2004), 127-144.

De reconstructie is verre van volledig of definitief. In feite vormt zij een tussentijdse weergave van de stand van het onderzoek. Voor aanvullingen, verbeteringen en opmerkingen houd ik mij dan ook ten zeerste aanbevolen.

Jos van Heel
Museum Meermanno-Westreenianum
Prinsessegracht 30
2514 AP Den Haag

Afkortingen en verkort geciteerde literatuur

- cat. tent. 1823 Korte beschrijving der boeken door Lourens Janszoon Koster te Haarlem, tusschen de jaren 1420 en 1440 gedrukt; alsmede van eenige merkwaardigheden tot de geschiedenis van L.J. Koster betrekkelijk, bij gelegenheid van het vierde eeuw-feest van de uitvinding van de boekdrukkunst, in de Doopsgezinde Gemeente aldaar ten toon gesteld. [Haarlem 1823].
- cat. tent. 1856 Catalogus van voorwerpen ingezonden ter algemeene typographische tentoonstelling gehouden te Haarlem, bij gelegenheid der plegtige onthulling van het metalen standbeeld van Lourens Janszoon Coster. [Haarlem 1856].
- CTV Catalogus van de typografische verzameling van Joh. Enschedé en Zonen. Haarlem 1916.
- Hessels J.H. Hessels, Haarlem de geboorteplaats der boekdrukkunst niet Mainz. Haarlem 1888.
- HMT J.W. Holtrop, Monuments typographiques des Pays-Bas au quinzième siècle. Den Haag 1868.
- Jaspers G.J. Jaspers, De blokboeken en incunabelen in Haarlems libry. Haarlem 1988.
- Meerman Gerard Meerman, Origines typographicae. Den Haag : Nicolaas van Daalen, 1765.
- Oude drukken Oude drukken uit de Nederlanden. Boeken uit de collectie Arenberg thans in de verzameling Lessing J. Rosenwald. Den Haag 1960.
- RE Fol. Johannes Enschedé I, Beredeneert register van veele eerste en oude gedrukte boeken toebehoorende Joh: Enschedé. Werken in folio (SME, HBA 289).
- RE Kw. Idem. Werken in kwarto (SME, HBA 292 en het supplement HBA 2194).
- RE Oct. Idem. Werken in octavo en kleinere formaten. (SME, HBA 293).
- RE [S] Een aanduiding gebruikt voor drukken uit de vijftiende en zestiende eeuw, waarvan de aanwezigheid in de collectie van Johannes Enschedé I uit andere dan de drie voorafgaande bronnen blijkt.
- Rosenwald *The Lessing J. Rosenwald collection : a catalog of the gifts of Lessing J. Rosenwald to the Library of Congress, 1943 to 1975.* Washington 1977.
- SME Haarlem, Stichting Museum Enschedé
- Van Oosten de Bruyn G.W. van Oosten de Bruyn, *De stad Haarlem, en haare geschiedenissen.* Dl. I. Haarlem 1765.
- VC *Catalogue de la bibliothèque (Manuscrits, Ouvrages xylographiques, Incunables, Ouvrages d'estampes, Livres curieux et rares) formée pendant le 18e siècle par messieurs Izaak, Iohannes et le Dr Iohannes Enschedé imprimeurs-libraires à Haarlem. Dont la vente aura lieu le 9 Décembre et jours suivans dans la maison-Enschedé à Haarlem Groote Markt N°. 871 sous la direction de Frederik Muller et Martinus Nijhoff libraires à Amsterdam et à la Haye. Jours d'exposition: les 6 et 7 Décembre de 10 à 3 heures.* Amsterdam (enz.): Frederik Muller en Martinus Nijhoff, 1867.

- Hartmann Schedel, *Liber chronicarum*. Neurenberg : Anton Koberger, 12 juli 1493. F°. HC *14508; Goff S 307; IDL 4060; Pollard 110.
 RE Fol. 1. VC 975 (f 180); F. Muller.
 RE Fol. 2. VC 976 (f 100); Asher en Cie; Caleb Fiske Harris (veiling New York, G.A. Leavitt, 30-4-1883, nr. 1962); Rush C. Hawkins; Providence, John Hay Library, Annmary Brown Memorial Collection, 110.
 RE Fol. 3. VC 976bis (f 60); F. Muller.
- Bijbel. (Nederduits). Met glossen naar de Postilla van Nicolaus de Lyra. Lübeck : Steffen Arndes, 19 november 1494. F°. HCR 3143; GW 4309; Goff B 638; IDL 874.
 RE Fol. 4. VC 208 (f 75); Asher en Cie.
- Epistolae et evangelia. (Nederduits:) Dat Boek des Hyllighen Ewangelij Profecien unde Epistelen over dat ghanzte yaer mit den Glosen und Exempelen. Lübeck : Steffen Arndes, 1509. F°. Borchling-Claussen 449. VD16 E 4485-4486.
 RE Fol. 5. VC 282 (f 10); F. Muller.
- Bijbel. (Nederduits). Met glossen naar de Postilla van Nicolaus de Lyra. Keulen : [Heinrich Quentell, ca. 1478]. F°. H *3141; GW 4308; Goff B 637; IDL 872.
 RE Fol. 6. VC 206 (samen met nr. 207f 260); F. Muller.
- Bijbel. (Nederduits). Met de glossen naar de Postilla van Nicolaus de Lyra. Keulen : [Heinrich Quentell, ca. 1478]. F°. HC 3142; GW 4307; Goff B 636; IDL 873.
 RE Fol. [6a]. Door Enschedé in 1780 verworven. VC 207 (samen met nr. 206, f 260); F. Muller.
- Bijbel. (Duits). Neurenberg : Anton Koberger, 17 februari 1483. F°. H *3137; GW 4303; Goff B 632; IDL 871.
 RE Fol. 7. VC 199 (f 25); F. Muller.
- Bijbel. (Nederduits). Halberstadt : [Lorenz Stuchs], 8 juli 1522. F°. 2 dln. Borchling-Claussen 704; Darlow-Moule 4187; VD16 B 2839.
 RE Fol. [7a]. Door Enschedé voor f 5: 10 verworven op de veiling H. Gockinga, Utrecht, J.S. Bosch en C. Kribber, 14-6-1773, p. 9, nr. 30. VC 209 (f 50); Bachelin.
- Bijbel. (Nederduits). Lübeck : Ludwig Dietz, 1533. F°. Borchling-Claussen 1182; Darlow-Moule 4198; VD16 B 3368.
 RE Fol. 8. VC 210 (f 120); Quaritch; A.W. Crawford.

- Bijbel. (Latijn). Met de Glossa ordinaria van pseudo-Walafridus Strabo en de interlineaire glossen van Anselmus Laudunensis. Dl. I-IV. [Straatsburg : Adolf Rusch ? (OF: Basel : Johann Amerbach ?) voor Anton Koberger te Neurenberg, niet na 1480]. F°. HC *3173; GW 4282; Goff B 607; CIBN B 427; IDL 834.
RE Fol. 9. VC 185 (f 40); Van Baalen.
- Bijbel. (Latijn). Venetië : Nicolaus Jenson, 1476. F°. HC *3061; GW 4222; Goff B 547; IDL 818.
RE Fol. 10. VC 184 (f 7); Van Gogh.
- Epistolae et evangelia. (Nederduits:) *Dat Boek des hillighen Eua[n]gelij; Prophetien unde Epistelen auer dat gphantze Jaer : mit der glosen unde Exempelen.* Basel : Adam Petri voor Johanssen Riem, augustus 1517. F°. VD16 E 4489.
RE Fol. 11. VC 283 (f 40); Asher en Cie.
- Jacobus de Voragine, *Legenda aurea sanctorum.* (Nederduits:) *Passionael, efte dat levent der hyllighen to düde uth dem latino mit velen nyen historien.* Ed. Sebastian Brant. Basel : Adam Petri, 1511. F°. 2 dln. VD16 H 1484.
RE Fol. [11a]. VC 786 (f 62); Thomas Boone.
- Boethius, *De consolatione philosophiae.* (Latijn-Nederlands). Met Nederlands commentaar. Gent : Arend de Keysere, 3 mei 1485. F°. HC 3400; GW 4574; CA 322; ILC 420; BMC IX, 206-207.
RE Fol. 12. VC 2383 (f 95); Thomas Boone; Londen, British Library, IC.50105.
RE Fol. [12a].
- Missale benedictinum. Halberstadt : [Lorenz Stuchs], 1520. F°. Weale 1684; VD16 M 5642.
RE Fol. 13. VC 662 (f 100); Quaritch.
- Chronicken der Sassen. Mainz : Peter Schoeffer, 6 maart 1492. F°. HC *4990; GW 4963; Goff C 488; IDL 1231.
RE Fol. 14. VC 1221 (f 100); Ludwig Tross.
RE Fol. 15. Eerder in het bezit van Werner Helmichius en Petrus Scriverius. VC 1220 (f 126); Asher en Cie.
- [Maximiliaan I], *Die gevelicheiten und einsteils der geschichten des loblichen streytparen und hochberümbten helds und ritters herr Tewrdannckhs.* Red. Melchior Pfinzing. Neurenberg : Johann Schönsperger, 1517. F°. VD16 ZV 22337.
RE Fol. 16. VC 2602 (f 65); F. Muller.

- [Maximiliaan I], *Die gevelicheiten und einsteils der geschichten des loblichen streytparen und hochberümbten helds und ritters herr Tewrdannckhs*. Red. Melchior Pfinzing. Augsburg : Johann Schönsperger, 1519. F°. VD16 M 1650-1651.
RE Fol. [16a]. VC 2603 (f 105); Van Baalen.
- Die Chronica van der hilliger Stat van Coellen*. Keulen : Johann Koelhoff jr., 23 augustus 1499. F°. HC *4989; GW 6688; Goff C 476; IDL 1230.
RE Fol. 17; cat. tent. 1856, p. 1, nr. 1. Door Enschedé voor f 4:10 gekocht op de veiling Jacob Marcus (Amsterdam, S. Schouten e.a., 7-9-1750, p. 20, nr. 356). VC 9 (f 120); Joh. Enschedé; Haarlem, Stichting Museum Enschedé, CTV 36.
- Jacobus de Voragine, *Sermones de tempore et de sanctis*. (Nederduits:) *Sermonen op die eivangelien in dem gantzen iaer*. Keulen : Johann Koelhoff sr., 1482. F°. H 14699; R 790; IDL 2605; Burger 118.
RE Fol. 18. Door Enschedé voor f 1:2 gekocht op de veiling Jacob Marcus (Amsterdam, S. Schouten e.a., 7-9-1750, p. 4, nr. 53). VC 502 (f 5); J.H. Dunk. Amsterdam, Universiteitsbibliotheek, UBM : Inc. 118.
- Hartmann Schedel, *Liber chronicarum*. Augsburg : Johann Schönsperger, 1 februari 1497. F°. H *14510; Goff S 309; IDL 4061.
RE Fol. 19. VC 977 (f 15,75); F. Muller.
- Ludovicus Pontanus, *Singularia utriusque juris*, enz. [De Nederlanden : prototypografie, niet na 1472 ?]. F°. HC 13264; CA 1186; ILC 1794; Goff P 926; Hessels 25; Pollard 462
RE Fol. 20; cat. tent. 1856, p. 7, nr. 95; HMT 26-28 en afb. 23 (9-10). Behoorde tot de bibliotheek van de stad Hoorn, maar werd daar als scheurpapier afgevoerd. Door Enschedé gekocht van een marskramer. VC 6 (f 600); Asher en Cie; Caleb Fiske Harris (veiling New York, G.A. Leavitt, 30-4-1883, nr. 1312*); Rush C. Hawkins; Providence, John Hay Library, Annmary Brown Memorial Collection, 462.
- Thomas à Kempis, *Opera*. [Utrecht : Nicolaus Ketelaer en Gerardus de Leempt, 1474]. F°. HC 9768; CA 1657; ILC 2100; Goff T 351; IDL 4343; Jaspers 186.
RE Fol. 21 (1); Meerman, I, 145-146 en II, tab. 7d; cat. tent. 1856, p. 7, nr. 96. Eerder in het bezit van de Haarlemse priester Albertus Alberti, het klooster Maria Visitatie der reguliere koorheren bij Haarlem, en Albertus Bannius (1620). VC 516 (in convoluut met RE Fol. 21 (2), f 11); stad Haarlem; Haarlem, Stadsbibliotheek, 56 F 4: 1.

- Thomas à Kempis, *Soliloquium animae*. [Utrecht : Nicolaus Ketelaer en Gerardus de Leempt, 1474]. F°. C 5551; CA 1567; ILC 2101; Goff T 356b; IDL 4345; Jaspers 188.
RE Fol. 21 (2), in convoluut met RE Fol. 21 (1). Haarlem, Stadsbibliotheek, 56 F 4: 2.
- Werner Rolewinck, *Fasciculus temporum*. Keulen : Arnold ther Hoernen, 1474. F°. HC *6918; Goff R 254; IDL 3930.
RE Fol. 22. VC 966 (in convoluut met RE Fol. 23, f 75); J.H. Dunk; A. Bogaers; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 170 B 33.
- Gerardus de Schueren, *Teutonista*. Keulen : Arnold ther Hoernen, 31 mei 1477. F°. HC 14513; Goff S 312; IDL 4065.
RE Fol. 23, in convoluut met RE Fol. 22. J.H. Dunk; A. Bogaers; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek (als doublet verkocht in de veiling G.D.J. Schotel, Den Haag, M. Nijhoff, 14-11-1877, p. 118, nr. 3021).
- Petrus de Herentals, *Collectarius libri Psalmorum*. [Keulen] : Johann Guldenschaff, 1 maart 1483. F°. HC (Add) 8365; Goff P 472; IDL 3624.
RE Fol. 24. VC 408 (f 2); M. Nijhoff.
- Johannes Nider, *Praeceptorium divinae legis*. [Keulen : Ludwig von Renchen, niet na 1493]. F°. C 4415; VK 860; IDL 3401.
RE Fol. 25. VC 477 (in convoluut met RE Fol. 26, f 3); Liesching.
- Bonaventura, *Opuscula*. [Keulen] : Dl. I B.D.U. (Bartholomaeus de Unckel), [kort na 28 juni] 1484; dl. II [Johann Koelhoff sr., ca. 1485]. F°. HC *3463 + H 3497; C 1194; GW 4644; Goff B 924; IDL 940.
RE Fol. 26, in convoluut met RE Fol. 25.
- Johannes Andreae, *Super arboribus consanguinitatis, affinitatis et cognationis spiritualis et legalis*. [Straatsburg : Heinrich Knoblochtzer, ca. 1483]. F°. H *1021; GW 1707; Goff A 625; IDL 269.
RE Fol. 27. VC 831 (in convoluut met RE Fol. 28, f 2,25); Liesching.
- Martinus Polonus, *Margarita Decreti seu tabula Martiniana*. [Keulen : Johann Koelhoff sr.], 2 juni 1481. F°. H 10842; IDL 3123.
RE Fol. 28, in convoluut met RE Fol. 27.

Bartholomaeus Anglicus, *De proprietatibus rerum*. [Heidelberg : drukker van Lindelbach (Heinrich Knoblochtzter)], 21 mei 1488. F°. HC *2507 = H 2508; GW 3411; Goff B 139; IDL 675.

RE Fol. 29. Eerder in het bezit van Adriaan Spinniker (veiling Haarlem, Jan Bosch, 5-11-1754, p. 11, nr. 183, verkocht voor f 2:6) en Caspar Hendrik van Heymenberg († Haarlem 1764). VC 878 (f 10); J.H. Dunk; A. Bogaers; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 170 C 18.

Reformation der Stadt Nürnberg. Neurenberg : Anton Koberger, 5 juni 1484. F°. HC

*13716; Goff R 37; Pollard 109.

RE Fol. 30. Door Enschedé voor f 2:2 gekocht op de veiling Jacob Marcus (Amsterdam, S. Schouten e.a., 7-9-1750, p. 5, nr. 72). VC 1225 (in convoluut met RE Fol. 31, f 82); Asher en Cie; Caleb Fiske Harris (veiling New York, G.A. Leavitt, 30-4-1883, nr. 1841); Rush C. Hawkins; Providence, John Hay Library, Annmary Brown Memorial Collection, 109.

Jacobus de Theramo, *Consolatio peccatorum, seu Processus Belial*. [Duits:] *Der Teutsch Belial*. Augsburg : Johann Schönsperger, 11 oktober 1487. F°. C 5814; Goff J 79; Pollard 98.

RE Fol. 31, in convoluut met RE Fol. 30. Providence, John Hay Library, Annmary Brown Memorial Collection, 98.

Bijbel. [Duits]. Augsburg : Johann Schönsperger, 9 november 1490. F°. H *3140; GW 4306; Goff B 635.

RE Fol. 31*. Door Enschedé voor f 1 gekocht op de veiling Jacob Marcus (Amsterdam, S. Schouten e.a., 7-9-1750, p. 1, nr. 9). VC 200 (f 11); Bachelin.

Ortolff von Bayrlandt, *Arzneibuch*. Augsburg : Anton Sorg, 18 maart 1482. F°. H *12114.

RE Fol. 32. VC 867 (f 41); M. Nijhoff.

Ulrich von Richental, *Geschichte des Konzils zu Konstanz*. Augsburg : Anton Sorg, 2 september 1483. F°. HC (Add) *5610; Goff R 196; IDL 3916.

RE Fol. 33. VC 741 (f 50); Kemink en Zn.

Ludolphus de Saxoniam, *Expositio in Psalterium*. [Spiers : Peter Drach, na 1 januari 1491].

F°. HC *10304; Goff L 336; IDL 3009.

RE Fol. 34 (1). VC 409 (in convoluut met RE Fol. 34 (2), RE Fol. 35 en RE Fol. 36, f 1); F. Muller.

- Ephraim Syrus, *Sermones*. [Freiburg in Breisgau : Kilianus Piscator, niet na 1491]. F°. HC *6597 = H 6598; GW 9334; Goff E 44; IDL 1693.
RE Fol. 34 (2), in convoluut met RE Fol. 34 (1), RE Fol. 35 en RE Fol. 36.
- Johann Geiler von Kaisersberg, *Oratio in synodo Argentinensi habita anno 1482*.
[Straatsburg : Heinrich Knoblochtzter, niet vóór 1482]. F°. HC *9763;
GW 10586; Goff G 116. OF:
[Straatsburg : Heinrich Eggestein, na 18 april 1482]. F°. R 1744; GW 10585.
RE Fol. 35, in convoluut met RE Fol. 34 (1), RE Fol. 34 (2) en RE Fol. 36.
- Albertus Magnus, *De adhaerendo Deo*, enz. [Ulm : Johann Zainer, ca. 1473]. F°. H *429
(inc. H 3506); GW 582; Goff A 218.
RE Fol. 36, in convoluut met RE Fol. 34 (1), RE Fol. 34 (2) en RE Fol. 35.
- Cicero, *Epistolae ad Brutum, ad Quintum fratrem, ad Atticum*. Venetië : Nicolaus Jenson, 1470. F°. H *5214; GW 6859; Goff C 500; IDL 1269.
RE Fol. 37. VC 2359 (f 25); C.J. Enschedé. Haarlem, Stichting Museum Enschedé (niet in CTV).
- Werner Rolewinck, *Fasciculus temporum*. [Keulen] : Nicolaus Götz, [niet vóór 1474]. F°. HC 6917; Goff R 253; IDL 3931.
RE Fol. 38. VC 967 (f 5); F. Muller.
- Werner Rolewinck, *Fasciculus temporum*. Venetië : Erhard Ratdolt, 24 november 1480. F°. HC *6926; Goff R 261; IDL 3938.
RE Fol. 39. VC 969 (f 1,75); Liesching.
- Werner Rolewinck, *Fasciculus temporum*. [Venetië] : Erhard Ratdolt, 21 december 1481. F°. HC *6928; Goff R 264.
RE Fol. 40. VC 970 (f 1,50); Liesching.
- Werner Rolewinck, *Fasciculus temporum*. [Straatsburg : Johann Prüss, niet vóór 1490]. F°. HC *6915; Goff R 275; IDL 3947.
RE Fol. 41 (1). VC 972 (f 1,50); F. Muller.
- Werner Rolewinck, *Fasciculus temporum*. [Straatsburg : Johann Prüss, niet vóór 1490]. F°. HC *6916; Goff R 276; IDL 3948.
RE Fol. 41 (2). VC 973 (f 7,50); M. Nijhoff.

- Werner Rolewinck, *Fasciculus temporum*. (Frans:) *Le fardelet hystorial*. Vert. Pierre Farget. Genève : Louis Cruse, 28 april 1495. F°. H 6944; CIBN R 185; BMC VIII, 367.
RE Fol. 42. VC 974 (f 30); Bakkenes.
- Bernhard von Breydenbach, *Peregrinatio in terram sanctam*. Mainz : Erhard Reuwich, 11 februari 1486. F°. HC *3956; GW 5075; Goff B 1189; IDL 1024.
RE Fol. 43 (a). VC 1318 (f 11); F. Muller.
RE Fol. 43 (b) VC 1319 (f 4); J.H. Dunk; A. Bogaers; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 168 B 6.
- Bernhard von Breydenbach, *Peregrinatio in terram sanctam*. (Nederlands:) *De reis naar het H. Land*. Mainz : Erhard Reuwich, 24 mei 1488. F°. HCR 3963; GW 5081; Goff B 1191; IDL 1026.
RE Fol. 44. Eerder in het bezit van Frans Koerten of Coerten (veiling Amsterdam, Jacobus Lescailje, 11-9-1668, p. 11, nr. 262). VC 1321 (f 120); Fr.J. Olivier; J. Capron (veiling Brussel, Fr.J. Olivier, 6-4-1875, p. 170, nr. 798; 250 francs); Spags.
- Bernhard von Breydenbach, *Peregrinatio in terram sanctam*. (Frans:) *Des saintes pérégrinations de Iherusalem*. Vert. Nicolas Le Huen. Lyons : Michel Topié en Jacques Heremberck, 28 november 1488. F°. C 1337 = C 3538; GW 5080; Goff B 1192; IDL 1027.
RE Fol. 45. Door Enschedé voor f 1:14 gekocht op de veiling Jacob Marcus (Amsterdam, S. Schouten e.a., 7-9-1750, p. 4, nr. 58). VC 1322 (f 310); F. Muller. Haarlem, Stichting Museum Enschedé, CTV 34.
- Bernhard von Breydenbach, *Peregrinatio in terram sanctam*. (Frans:) *Des saintes pérégrinations de Iherusalem*. Vert. Jean de Hersin. [Lyons : Gaspard Ortuin], 18 februari 1489/1490. F°. HC 3961; GW 5079; Goff B 1192a.
RE Fol. 46. VC 1323 (f 12); J.W. van Leeuwen.
- Bernhard von Breydenbach, *Peregrinatio in terram sanctam*. (Duits:) *Die heyligen reysen gen Iherusalem*. [Spiers : Peter Drach, na 1502]. F°. H *3958; GW IV col. 656; VD16 B 8259.
RE Fol. 46*. VC 1324 (f 25); M. Nijhoff. Haarlem, Stichting Museum Enschedé, CTV 35.
- Johannes Friburgensis, *Summa confessorum*. (Nederduits:) *Summa Johannis Tho Dude*. Vert. Berchtold, O.P. Maagdenburg : Moritz Brandis, 11 oktober 1498. F°. H 7377; Goff J 325.
RE Fol. 47. Door Enschedé voor f 1 gekocht op de veiling Jacob Marcus (Amsterdam, S. Schouten e.a., 7-9-1750, p. 5, nr. 76). VC 479 (f 16); M. Nijhoff.

- Bijbel. Oude Testament (Nederlands). Delft : Jacob Jacobszoon van der Meer en Mauricius Yemantszoon, 10 januari 1477. F°. HC 3160; CA 290; ILC 396; Goff B 648; Oates 3335.
RE Fol. 48; cat. tent. 1856, p. 7, nr. 101. Eerder in het bezit van Marie van Brussele, Marigen Aellewijns, het St. Ceciliaklooster te Leiden en Adriaan Pars (A. Pars, *Index Batavicus* (Leiden 1701), 231). VC 226 (f 100); M. Nijhoff; Cambridge, University Library, Inc. E.2.1 (2809).
- Missale Trajectense. Delft : Christiaen Snellaert, 14 augustus [1495]. F°. C 4245; CA 1262; ILC 1605; IDL 3254.
RE Fol. 49; cat. tent. 1856, p. 10, nr. 146; HMT 86 en afb. 84 (107). VC 661 (f 75); M. Nijhoff; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 170 E 11.
- Jean Boutillier, *Somme rurale*. (Nederlands:) *Somme rurael*. Delft : [Jacob Jacobszoon van der Meer], 19 augustus 1483. F°. HC 3692; GW 4974; CA (II) 361; ILC 460; IDL 1008.
RE Fol. 50; cat. tent. 1856, p. 9, nr. 125. VC 840 (f 10); J.H. Dunk; A. Bogaers; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek (als doublet verkocht in de veiling A. Hoynck van Papendrecht e.a, Den Haag, M. Nijhoff, 11-3-1878, nr. 504).
- Gesta Romanorum*. (Nederlands:) *Die gesten van Romēn*. Delft : [Jacob Jacobszoon van der Meer], 18 november 1483. F°. C 2719; GW 10890; CA 827; ILC 1102; IDL 2013; Alblas 250.
RE Fol. 50* (1); cat. tent. 1856, p. 9, nr. 127. VC 489 (in convoluut met RE Fol. 50* (2) en RE Fol. 50* (3), f 10); J.H. Dunk; A. Bogaers; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek (als doublet verkocht in de veiling G.D.J. Schotel, Den Haag, M. Nijhoff, 14-11-1877, p. 122, nr. 3137); J.E. Moltzer; Utrecht, Universiteitsbibliotheek, Moltzer 2 J 17.
- Ars moriendi* 'Quamvis secundum philosophum tertio Ethicorum'. (Nederlands:) *Sterfboek*. Zwolle : Peter van Os, 1488. F°. HC 1842; GW 2595; CA 1620; ILC 284; IDL 430.
RE Fol. 50* (2) = RE Fol. 71*. VC 489 (in convoluut met RE Fol. 50* (1) en RE Fol. 50* (3), f 10); J.H. Dunk; A. Bogaers; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek (als doublet verkocht in de veiling G.D.J. Schotel, Den Haag, M. Nijhoff, 14-11-1877, p. 70, nr. 1752).
- Van de zeven sacramenten*. Gouda : Gerard Leeu, 19 juni 1484. F°. HC 14093 = H 14259; CA 1492; ILC 1903; Goff S 15; IDL 3983; Burger, Ned. Inc. 25; Jaspers 173.
RE Fol. 50* (3). VC 489 (in convoluut met RE Fol. 50* (1) en RE Fol. 50* (2), f 10); J.H. Dunk; A. Bogaers; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek (als doublet verkocht in de veiling G.D.J. Schotel, Den

Haag, M. Nijhoff, 14-11-1877, p. 68, nr. 1728). Amsterdam, Universiteitsbibliotheek, UBM: Ned. Inc. 25.
RE Fol. 61 (2); cat. tent. 1856, p. 9, nr. 135. Eerder in het bezit van Rosilia van Beresteyn te Haarlem en Adriaen Westphalen te Enkhuizen (1678). VC 485 (in convoluut met RE Fol. 61 (1) en RE Fol. 61 (3), f 72); stad Haarlem; Haarlem, Stadsbibliotheek, 56 E 1: 2.

Ludolphus de Saxoniam, Vita Christi. (Nederlands:) Leven Ons Heren. Delft : [Jacob Jacobszoon van der Meer of Christaen Snellaert], 22 mei 1488. F°. C 3672; CA 1182; ILC 1504; Goff (Suppl) L 354; Oates 3362.
RE Fol. 51. VC 365 (f 42); M. Nijhoff; Cambridge, University Library, Inc. E.2.3 (2835).

Jacobus de Voragine, *Legenda aurea sanctorum*. (Nederlands:) *Passionael*, Winter- ende Somerstuc. Delft : [Christaen Snellaert], dl. I 27 oktober 1489; dl. II 7 oktober 1489. F°. C 6518; CA 1765; ILC 1311; Goff J 141; BMC IX, 23.
RE Fol. 52; cat. tent. 1856, p. 11, nr. 156. VC 780 (f 50); Thomas Boone; Londen, British Library, IB.47167 en IB.47168.

(Pseudo-) Hieronymus, *Vitae sanctorum patrum*. (Nederlands:) *Van den leven der heiligen vaderen*. Delft : Hendrick Eckert, van Homberch, 1498. F°. HC *8630; CA 939; ILC 1196; Goff H 212; BMC IX, 28.
RE Fol. 53; cat. tent. 1856, p. 12, nr. 179. VC 789 (f 36); Thomas Boone; Londen, British Library, IB.47236.

Psalterium Trajectense. Delft : Cornelis Hendriksz. Lettersnijder voor Barth. Jacobsz. te Leiden en Jan Seversz. die Croepel te Amsterdam, 29 januari 1530. F°. NK 345; Moes-Burger 80 en 91.
RE Fol. 54. VC 666 (f 50); Ludwig Tross.

Epistolae et evangelia. (Nederlands:) *Epistelen en evangeliën*. [Gouda : Gerard Leeu], 24 mei 1477. F°. HC 6647 = H 6748; CA 686; ILC 942; BMC IX, 30-31.
RE Fol. 55; cat. tent. 1856, p. 7, nr. 102. Eerder in het bezit van Pieter van der Schelling (veiling Rotterdam, P. Lozel en J.D. Beman, 3-5-1751, p. 4, nr. 79). VC 275 (f 106); Thomas Boone; Londen, British Library, IB.47301.

Jacobus de Voragine, *Legenda aurea sanctorum*. (Nederlands:) *Passionael*, Winter- ende Somerstuc. Gouda : Gerard Leeu, dl. I 31 juli 1478; dl. II '10' mei 1478. F°. C 6508; CA 1755; ILC 1307; Goff J 139; BMC IX, 31.
RE Fol. 56. Eerder in het bezit van Maerken Wyllem Bouuens dochter (wed. van Wyllem Jan Reyersz.) en Cornelis en Gertrut Willems dochter. VC 778 (f 70); Thomas Boone; Londen, British Library, IB.47306 en IB.47307.
RE Fol. [56a]; SME, HBA 9979, p. 6. VC 779 (f 15); F. Muller.

- Guido de Columna, *Historia destructionis Troiae*. (Nederlands:) *Historien van Troyen*. Gouda : Gerard Leeu, 4 juni 1479. F°. HC 5525; GW 7243; CA 874; ILC 608; Polain 1133; Machiels C 549.
RE Fol. 57; cat. tent. 1856, p. 7, nr. 106. VC 1016 (f 80); Fr.J. Olivier; J. Capron (veiling Brussel, Fr.J. Olivier, 6-4-1875, p. 107, nr. 477; 500 francs); Gent, Bibliotheek der Rijksuniversiteit, Res 401(1).
- Jacobus de Cessolis, *De ludo scachorum*. (Nederlands:) *Dat scaecspel*. Gouda : Gerard Leeu, 2 oktober 1479. F°. HC 4904; GW 6535; Camp-Kron 419; ILC 553; Goff C 411; IDL 1217.
RE Fol. 58; cat. tent. 1856, p. 8, nr. 107. VC 954 (f 150); Fr.J. Olivier; J. Capron (veiling Brussel, Fr.J. Olivier, 6-4-1875, p. 44, nr. 168, 400 francs); Quaritch.
- Gesta Romanorum*. (Nederlands:) *Die gesten van Romen*. Gouda : Gerard Leeu, 30 april 1481. F°. HC *7755; GW 10889; CA 826; ILC 1101; Goff G 298; IDL 2012.
RE Fol. 58*; cat. tent. 1856, p. 108, nr. 119. VC 488 (f 30); J.H. Dunk; A. Bogaers; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 170 E 27.
- (Pseudo-) Hieronymus, *Vitae sanctorum patrum*. (Nederlands:) *Van den leven der heiligen vaderen*. Gouda : Gerard Leeu, 3 december 1480. F°. HC 8628; CA 937; ILC 1194; Goff H 210; IDL 2321.
RE Fol. 59 (1). Eerder in het bezit van de in 1530 overleden peetmoeder van Diuwer Albertsdr., het St. Ursulaklooster te Amsterdam, en in 1658 van Frans Koerten of Coerten (veiling Amsterdam, Jacobus Lescaijje, 11-9-1668, p. 11, nr. 263). VC 788 (in convoluut met RE Fol. 59 (2), f 160); M. Nijhoff; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 170 E 26: 1.
- Dialogus creaturarum moralisatus*. (Nederlands:) *Dyalogus creaturarum dat is twijspraeck der creaturen*. Gouda : Gerard Leeu, 4 april 1481. F°. HC 6135; CA 565; ILC 708; IDL 1508.
RE Fol. 59 (2); cat. tent. 1856, p. 8, nr. 112. VC 788, in convoluut met RE Fol. 59 (1). Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 170 E 26: 2.
- Dialogus creaturarum moralisatus*. Gouda : Gerard Leeu, 3 juni 1480. F°. HC 6124; CA 560; ILC 703; Goff N 151; IDL 1502.
RE Fol. 60. VC 486 (f 10); M. Nijhoff.
- Otto von Passau, *Die vierundzwanzig Alten, oder Der goldne Thron*. (Nederlands:) *Dat boeck des gulden throens*. Haarlem : Jacob Bellaert, 25 oktober 1484. F°. HC 12132; CA 1343; ILC 1675; Goff O 125; IDL 3463; Jaspers 149.
RE Fol. 61 (1) = RE Fol. 64. Eerder in het bezit van Rosilia van Beresteyn te Haarlem en Adriaen Westphalen te Enkhuizen (1678).

Door Enschedé voor f 1:10 gekocht op de veiling Jacob Marcus (Amsterdam, S. Schouten e.a., 7-9-1750, p. 4, nr. 56). VC 485 (in convoluut met RE Fol. 61 (2) en RE Fol 61 (3), f 72); stad Haarlem; Haarlem, Stadsbibliotheek, 56 E 1: 1.

Der sielen troest. Haarlem : Jacob Bellaert, 9 augustus 1484. F°. C 5339; CA 1546; ILC 1934; Goff S 361; IDL 4480; Jaspers 203.
RE Fol. 61 (3) = RE Fol. 63. VC 485 (in convoluut met RE Fol. 61 (1) en RE Fol 61 (2), f 72). Haarlem, Stadsbibliotheek, 56 E 1: 3.

Guillaume de Digulleville, *Le pèlerinage de la vie humaine*. (Nederlands:) *Boek van den pelgrim*. Haarlem : [Jacob Bellaert], 20 augustus 1486. F°. HC 3962; GW 11851; CA 1376; ILC 1136; Goff G 638; IDL 2166.
RE Fol. 62 (1) = RE Fol. 66. VC 534 (in convoluut met RE Fol. 62 (2), f 80); Fr.J. Olivier.

Jacobus de Theramo, *Consolatio peccatorum, seu Processus Belial*. (Nederlands:) *Der sonderen troest*. Haarlem : Jacob Bellaert, 15 februari 1484. F°. C 5821; CA 1656; ILC 1304; Goff J 72; IDL 2553.
RE Fol. 62 (2); cat. tent. 1856, p. 9, nr. 133. VC 534, in convoluut met RE Fol. 62 (1).

Bartholomaeus Anglicus, *De proprietatibus rerum*. (Nederlands:) *Van den proprieteyten der dinghen*. Haarlem : Jacob Bellaert, 24 december 1485. F°. HC 2522; GW 3423; CA 258; ILC 349; Goff B 142; IDL 678.
RE Fol. 65. VC 879 (f 30); J.H. Dunk; A. Bogaers; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 168 E 8.

Wech der sielen salicheit. Utrecht : [drukker met het monogram], 13 januari 1480. F°. HC 16151; CA 1775; ILC 2207; IDL 4710.
RE Fol. 67; cat. tent. 1856, p. 8, nr. 114. VC 529 (f 29); F. Muller.

Otto von Passau, *Die vierundzwanzig Alten, oder Der goldne Thron*. (Nederlands:) *Dat boeck des gulden throens*. Utrecht : [drukker met het monogram], 30 maart 1480. F°. HC 12131; CA 1342; ILC 1674; Goff O 124; Pollard 467.
RE Fol. 68. VC 484 (f 55); Asher en Cic; Caleb Fiske Harris (veiling New York, G.A. Leavitt, 30-4-1883, p. 71, nr. 1062*); Rush C. Hawkins; Providence, John Hay Library, Annmary Brown Memorial Collection, 467.

Werner Rolewinck, *Fasciculus temporum*. (Nederlands:) *Dat boek dat men hiet Fasciculus temporum*. Utrecht : Johann Veldener, 14 februari 1480. F°. HC 6946; CA 1479; ILC 1883; Goff R 278; IDL 3950.
RE Fol. 69; cat. tent. 1856, p. 8, nr. 111. VC 1547 (f 30); Leiden, Universiteitsbibliotheek, 1369 C 11.

- Bernardus van Clairvaux, *Sermones de tempore et de sanctis*. (Nederlands:) *Sermoenen*. Zwolle : Peter van Os, dl. I 24 december 1484; dl. II 30 april 1485. F°. HC 2852 = H 2853; GW 3947; CA 275; ILC 390; Goff B 434; IDL 761. RE Fol. 70. Eerder in het bezit van het klooster der reguliere zusters Mariënpool te Oegstgeest bij Leiden. VC 499 (f 10); J.H. Dunk; A. Bogaers; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek (als doublet verkocht in de veiling G.D.J. Schotel, Den Haag, M. Nijhoff, 14-11-1877, p. 68, nr. 1726).
- Thomas Cantipratensis, *Bonum universale de proprietatibus apum*. (Nederlands:) *Der bien boeck*. Zwolle : Peter van Os, [15 januari] 1488. F°. HC 4186; CA 1658; ILC 2096; Goff T 348; IDL 4348. RE Fol. 71; cat. tent. 1856, p. 11, nr. 154. Door Enschedé voor f 2:10 gekocht op de veiling Jacob Marcus (Amsterdam, S. Schouten e.a., 7-9-1750, p. 4, nr. 62). VC 491 (f 20); Fr.J. Olivier. Het exemplaar werd echter door hem wegens gebreken teruggegeven en zou 'in een nadere Auctie verkocht worden', aldus de veilinghouders in de afrekening d.d. 9-12-1867 (SME, z.n.).
- Jacobus de Voragine, *Legenda aurea sanctorum*. (Nederlands:) *Passionael, Winter- ende Somerstuc*. Zwolle : Peter van Os, Dl. I 18 november 1490; dl. II 1 september 1490. F°. C 6519; CA 1766; ILC 1312; Goff J 142; IDL 2590. RE Fol. 71^{**}; cat. tent. 1856, p. 11, nr. 159. Door Enschedé voor f 1:10 gekocht op de veiling Jacob Marcus (Amsterdam, S. Schouten e.a., 7-9-1750, p. 32, nr. 28). VC 781 (f 25); F. Muller.
- Bernardus van Clairvaux, *Sermones de tempore et de sanctis*. (Nederlands:) *Sermoenen*. Zwolle : Peter van Os, 27 mei 1495. F°. HCR 2854; GW 3948; CA 276; ILC 391; Goff B 435; IDL 762. RE Fol. 72; cat. tent. 1856, p. 12, nr. 169. VC 500 (f 15); J.H. Dunk; A. Bogaers; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek (als doublet verkocht in de veiling G.D.J. Schotel, Den Haag, M. Nijhoff, 14-11-1877, p. 68, nr. 1727).
- Ludolphus de Saxonia, *Vita Christi*. (Nederlands:) *Leven Ons Heren*. Zwolle : Peter van Os, 15 maart 1499. F°. HC 10059; Camp-Kron 1185; ILC 1507; Goff L 357; Oates 3629. RE Fol. 73. Door Enschedé voor f 1 gekocht op de veiling Jacob Marcus (Amsterdam, S. Schouten e.a., 7-9-1750, p. 4, nr. 63). VC 367 (f 142); Quaritch; Cambridge, University Library, Inc. 3.E.7.2 (3098).

- Ludolphus de Saxonía, *Vita Christi*. (Nederlands:). *Leven Ons Heren*. Antwerpen : Claes Leeu, 20 november 1488. F°. HC 10049 = H 10045 = H 10050; CA 1183; ILC 1505; Goff L 355; IDL 3019.
RE Fol. 74. Door Enschedé voor f 1 gekocht op de veiling Jacob Marcus (Amsterdam, S. Schouten e.a., 7-9-1750, p. 4, nr. 64). VC 366 (f 18); J.H. Dunk; A. Bogaers; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek (als doublet verkocht in de veiling G.H.M. Delprat, Den Haag, M. Nijhoff, 30-1-1872, p. 22, nr. 428).
- Breviarium Trajectense*. Schoonhoven : reguliere kanunniken van St. Michiel in Den Hem, 28 februari 1495. F°. HC 3945; GW 5488; CA 375; ILC 478; BMC IX, 104.
RE Fol. 75; cat. tent. 1856, p. 12, nr. 171; HMT 113-14 en afb. 118 (102). VC 667 (f 110); Fr.J. Olivier; J. Capron (veiling Brussel, Fr.J. Olivier, 6-4-1875, p. 13, nr. 26; 660 francs); sir Henry Ellis (namens het British Museum); Londen, British Library, IB.48701.
- Bijbel (Nederlands). Antwerpen : Claes de Grave, 28 juni 1518. F°. NK 367 of NK 368.
RE Fol. 76. VC 230 (f 30); Quaritch.
- Bijbel (Italiaans). Venetië : Octavianus Scotus, 1481. F°. HC *3153; GW 4314; Goff B 642.
RE Fol. 77. VC 194 (f 145); Quaritch.
- Werner Rolewinck, *Fasciculus temporum*. Leuven : Johann Veldener, 29 december [1475]. F°. HC *6920; CA 1478; ILC 1882; Goff R 256; IDL 3932.
RE Fol. [78]. VC 968 (f 4,25); M. Nijhoff.
- Den oorspronck onser salicheyt. Antwerpen : Jan van Doesborch, mei 1517. F°. NK 1628.
RE Fol. [79]. VC 546 (f 145); F. Muller.
- Augustinus, *De consensu evangelistarum*. [Leuven : Johannes de Westfalia, ca. 1477-1483]. F°. HC *1980; GW 2898; CA 210; ILC 305; Goff A 1258; BMC IX, 145.
RE Fol. [80]. VC 462 (f 20); Thomas Boone; Londen, British Library, IB.49197.
- Frater Laurentius, *Somme des vices et vertus*. (Nederlands:). *Summe le roy of des conincs summe*. Vert. Jan van Brederode (deels). Delft : Jacob Jacobszoon van der Meer en Mauricius Yemantszoon, 24 april 1478. 4°. HC 9949; CA 1627; ILC 1410; Goff L 89; IDL 2897.
RE Kw. 1; cat. tent. 1856, p. 7, nr. 104. VC 480 (f 40); J.H. Dunk; A. Bogaers; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 169 G 45.

- Liden ende passie ons Heren Jesu Christi. Haarlem : [Jacob Bellaert], 10 december 1483. 4°. C 3583; CA 1157; ILC 1452; Oates 3646.
RE Kw. 1*; cat. tent. 1856, p. 9, nr. 128; HMT 37-40 en afb. 34 (50), 35 (51) en 36 (12). Door Enschedé in 1772 gekocht. VC 374 (f 650); Quaritch; A.W. Crawford; W.H. Crawford (veiling Londen, Sotheby, 12-3-1891, nr. 713; £ 30); S. Sanders; Cambridge, University Library, Inc. 5.E.11.1 (3120).
- Spiegel des eeuwigen levens. [Delft : Jacob Jacobszoon van der Meer, vóór 30 oktober 1480]. 4°. C 5596; CA 1583; ILC 2012; IDL 4176.
RE Kw. 2 (1); cat. tent. 1856, p. 8, nr. 120. Door Enschedé voor f 2 gekocht op de veiling Jacob Marcus (Amsterdam, S. Schouten e.a., 7-9-1750, p. 33, nr. 37; in convoluut met RE Kw. 2 (2)). VC 530 (in convoluut met RE Kw. 2 (2); f 27); M. Nijhoff, Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 169 G 52: 1.
- Johannes Gerson, *Opus tripartitum de praeceptis Decalogi, de confessione, et de arte moriendi*. (Nederlands:) *Salicheit der menschen*. Delft : [Jacob Jacobszoon van der Meer], 1482. 4°. HC 7657; CA 802; ILC 1087; Goff G 244; IDL 1998.
RE Kw. 2 (2), in convoluut met RE Kw. 2 (1). Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 169 G 52: 2.
- Eike von Repgow, *Spiegel van Sassen*. Delft : [Jacob Jacobszoon van der Meer of Christiaen Snellaert, tussen 1 maart 1487 en 26 juni 1488]. 4°. C 5601; GW 9272; CA 1595; ILC 898; IDL 1679.
RE Kw. 3; cat. tent. 1856, p. 10, nr. 147. VC 836 (f 80); M. Nijhoff; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 169 G 555.
- Liden ende passie ons Heren Jesu Christi. Delft : [Jacob Jacobszoon van der Meer of Christiaen Snellaert], 18 maart 1487. 4°. C 3585; CA 1160; ILC 1458; Oates 3358.
RE Kw. 4; cat. tent. 1856, p. 10, nr. 148. Eerder in het bezit van Raephorst (1628). Door Enschedé samen met RE Kw. 20 voor f 1: 2 gekocht op de veiling Jacob Marcus (Amsterdam, S. Schouten e.a., 7-9-1750, p. 32, nr. 26). VC 375 (f 100); Quaritch; Cambridge, University Library, Inc. 5.E.2.2. (2831).
- Albertanus Causidicus Brixiensis, *De arte loquendi et tacendi*. (Nederlands:) *Van die konste van spreken ende van swighen*. Delft : [Christaen Snellaert, tussen 23 september 1493 en 16 april 1494]. 4°. C 415; GW 568; CA 71; ILC 54; BMC IX, 23-24.
RE Kw. 5; cat. tent. 1856, p. 12, nr. 177. VC 493 (f 30); Fr.J. Olivier; J. Capron (veiling Brussel, Fr.J. Olivier, 6-4-1875, p. 22, nr. 57; 390); Quaritch; Londen, British Library IA.47210.

- Epistolae et evangelia.* (Nederlands:) *Epistelen en evangeliën.* Gouda : G[erard] L[eeu, na 7 oktober] 1477. 4°. C 2312; CA 685; ILC 943; BMC, IX, 31.
RE Kw. 6; cat. tent. 1856, p. 7, nr. 103. VC 276 (f 30); Thomas Boone; Londen, British Library IA.47304.
- Frater Laurentius, Somme des vices et vertus.* (Nederlands:) *Summe le roy of des conincs summe.* Vert. Jan van Brederode (deels). Haarlem : [Jacob Bellaert], 31 mei 1484. 4°. HC 9952; CA 1630 = CA 1631 (1); ILC 1413; Goff L 90; IDL 2899; Jaspers 127.
RE Kw. 7; cat. tent. 1856, p. 10, nr. 137. Eerder in het bezit van Hendrix. VC 481 (f 39); stad Haarlem; Haarlem, Stadsbibliotheek, 56 D 22.
RE Kw. 8 (1). VC 482 (in convoluut met RE Kw. 8 (2), f 30); M. Nijhoff; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 168 G 32: 1.
- Cordiale quattuor novissimorum.* (Nederlands:) *De vier uitersten.* Haarlem : [Jacob Bellaert], 12 november 1484. 4°. C 1801; GW 7523; CA 1318; ILC 631; IDL 1407.
RE Kw. 8 (2), in convoluut met RE Kw. 8 (1); cat. tent. 1856, p. 10, nr. 139. Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 168 G 32: 2.
- Epistolae et evangelia.* (Nederlands:) *Epistelen en evangeliën.* Haarlem : [Jacob Bellaert], 8 april 1486. 4°. HC 6654; CA 695; ILC 954; IDL 1711; Jaspers 84.
RE Kw. 9; cat. tent. 1856, p. 10, nr. 145. VC 278 (f 16); stad Haarlem; Haarlem, Stadsbibliotheek, 56 D 23.
- Gregorius I, Homiliae super Evangelia.* (Nederlands:) *Omilie in duitschen.* [Utrecht : Johann Veldener], 22 april 1479. 4°. HC 7954; GW 11424; CA 854; ILC 1115; IDL 2092; Alblas 262.
RE Kw. 10; cat. tent. 1856, p. 8, nr. 108. VC 467 (f 25); J.H. Dunk; A. Bogaers; Koninklijke Bibliotheek (als doublet verkocht in de veiling G.H.M. Delprat, Den Haag, M. Nijhoff; 30-1-1872, p. 30, nr. 581). Door de Utrechtse universiteitsbibliotheek op 8 november 1892 in een veiling bij F. Muller te Amsterdam voor f 60 gekocht; Utrecht, Universiteitsbibliotheek, F. oct. 1909.
- Epistolae et evangelia.* (Nederlands:) *Epistelen en evangeliën.* Utrecht : Johann Veldener, 30 juli 1479. 4°. HC 6649; CA 688; ILC 946; IDL 1705.
RE Kw. 11; cat. tent. 1856, p. 8, nr. 110. VC 277 (f 50); J.H. Dunk; A. Bogaers; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 168 G 40.

- Speculum humanae salvationis*. (Nederlands:) *Spiegel der menselijker behoudenisse*.
Culemborg : Johann Veldener, 27 september 1483. 4°. HC 14927; CA 1573; ILC 2010; Goff S 660.
RE Kw. 12; Meerman, I, 106, aant. (ak); cat. tent. 1856, p. 9, nr. 129. VC 4 (f 900); Bachelin; Ambroise Firmin-Didot (veiling Parijs, G. Pawlowski et Em. Paul, 10-6-1884, p. 122-123, nr. 262); William Morris; Richard Bennett; J. Pierpont Morgan; New York, Pierpont Morgan Library, ChL 1660.
- Epistolae et evangelia*. (Nederlands:) *Epistelen en evangelien*. Zwolle : Peter van Os, 5 januari 1487. 4°. HC 6655; CA 697; ILC 956; IDL 1713.
RE Kw. 13; cat. tent. 1856, p. 10, nr. 149. VC 279 (f 20); J.H. Dunk; A. Bogaers; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 171 G 96.
- Epistolae et evangelia*. (Nederlands:) *Epistelen en evangelien*. Zwolle : Peter van Os, 14 februari 1491. 4°. C 2333; CA 702; ILC 960; Goff (Suppl.) E 71a; IDL 1716.
RE Kw. 14 (1). VC 279 (in convoluut met RE Kw. 14 (2), f 20); M. Nijhoff; A. Bogaers; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 171 G 102: 1.
- Liden ende passie ons Heren Jesu Christi*. Zwolle : Peter van Os, 13 december 1490. 4°. C 3589; CA 1165; ILC 1465; IDL 2959.
RE Kw. 14 (2), in convoluut met RE Kw. 14 (1); cat. tent. 1856, p. 11, nr. 160. Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 171 G 102: 2.
- Liden ende passie ons Heren Jesu Christi*. [Zwolle : Peter van Os, 1486-1488]. 4°. C 3592; CA 1166; ILC 1456; IDL 2954.
RE Kw. 15 (1). VC 376 (in convoluut met RE Kw. 15 (2), f 15); J.H. Dunk; A. Bogaers; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 171 G 103.
- Petrus de Alliaco, Le jardin amoureux*. (Nederlands:) *Thoofkijn van devotien*. Antwerpen : Gerard Leeu, 28 november 1487. 4°. HC 8754; CA 985; ILC 217; Goff J 217; IDL 3609.
RE Kw. 15 (2). VC 376 (in convoluut met RE Kw. 15 (1), f 15); J.H. Dunk; A. Bogaers; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 150 B 70.
RE Kw. 19. VC 537 (f 6,50); Quaritch.
- David de Augusta, De exterioris et interioris hominis compositione lib. II-III (De profectu religiosorum)*. (Nederlands:) *Profectus religiosorum in duytschen*. Zwolle : Peter van Os, maart 1503. 4°. NK 692.
RE Kw. 16. Eerder in het bezit van zuster Gheert Jans Hensses dochter. Door Enschedé voor f 1 gekocht op de veiling Jacob Marcus (Amsterdam, S. Schouten e.a., 7-9-1750, p. 32, nr. 27). VC 495 (f 21); M. Nijhoff; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 227 E 60.

Epistolae et evangelia. (Nederlands:) *Epistelen en evangeliën.* Deventer : Jacobus de Breda, 1 maart 1493. 4°. HC 6658; CA 703; ILC 961; Goff (Suppl.) E 71b; Oates 3553.

RE Kw. 17; cat. tent. 1856, p. 11, nr. 166. VC 281 (f 14); Fr.J. Olivier; J. Capron (veiling Brussel, Fr.J. Olivier, 6-4-1875, p. 13, nr. 25, 150 francs); Quaritch; Cambridge, University Library, Inc. 5.E.4.4 (3016).

Spiegel des eeuwigen levens. Antwerpen : Matthias van der Goes, 1484. 4°. HC 14971; CA 1584; ILC 2016; IDL 4178.

RE Kw. 18. Eerder in het bezit van het S. Mariaklooster te Amsterdam en Isaac le Long (diens veiling Amsterdam, S. Schouten, 7-9-1744, p. 85, nr. 377; samen met nr. 378 f 1:10). VC 531. (f 40); Fr.J. Olivier; C.Ph. de Serrure; coll. Arenberg. Nederlandse particuliere verzameling.

Dionysius Carthusiensis, *Speculum conversionis peccatorum* (Nederlands:) *Spiegel der bekeeringen der zondaren.* Dialoog van Maria en de zondaar. Van O.L. Vrouwen Souter of Rozenhoet. Antwerpen : Gerard Leeu, 16 maart [1488]. 4°. HC 14966; GW 8421; CA 591; ILC 726; IDL 1551.

RE Kw. 20. Door Enschedé samen met RE Kw. 4 voor f 1:2 gekocht op de veiling Jacob Marcus (Amsterdam, S. Schouten e.a., 7-9-1750, 8° p. 32, nr. 26). VC 535 (f 20); M. Nijhoff; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 150 B 53.

Vanden leven ende voerganc des Antekerst. Utrecht : Jan Berntsz., 1539. 4°. NK 1353.

RE Kw. 21 (1). Door Enschedé voor f 2:5 gekocht op de veiling Jacob Marcus (Amsterdam, S. Schouten e.a., 7-9-1750, p. 32-33, nr. 34; in convoluut met RE Kw. 21 (2), RE Kw. 21 (3), RE Kw. 21 (4), en waarschijnlijk ook RE Kw. 21 (5) en RE Kw. 21 (6)). VC 532 (in convoluut met RE Kw. 21 (2), RE Kw. 21 (3), RE Kw. 21 (4), RE Kw. 21 (5) en RE Kw. 21 (6), f 125); M. Nijhoff; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 150 B 53: 1.

Cordiale quattuor novissimorum. (Nederlands:) *De vier uitersten.* Gouda : Gerard Leeu, 23 augustus 1482. 4°. HC 5716; GW 7521; CA 1316; ILC 629; Goff C 903; IDL 1405.

RE Kw. 21 (2), in convoluut met RE Kw. 21 (1), RE Kw. 21 (3), RE Kw. 21 (4), RE Kw. 21 (5) en RE Kw. 21 (6). Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 150 B 53: 2.

Boeksken van drie dachvaerden. Haarlem : Johannes Andreae, 15 juni 1486. 4°. HC 5907; GW 7898; CA 300; ILC 657; IDL 1457.

RE Kw. 21 (3), in convoluut met RE Kw. 21 (1), RE Kw. 21 (2), RE Kw. 21 (4), RE Kw. 21 (5) en RE Kw. 21 (6); cat. tent. 1856, p. 10, nr. 144. Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 150 B 53: 3.

- Collacie van den goeden Tobias en zijn zoon.* [Haarlem : Johannes Andreae, vóór 15 juni 1486]. 4°. HC 15534; CA 450; ILC 601; IDL 1346.
RE Kw. 21 (4), in convoluut met RE Kw. 21 (1), RE Kw. 21 (2), RE Kw. 21 (3), RE Kw. 21 (5) en RE Kw. 21 (6). Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 150 B 53: 4.
- Zeven goede oefeningen.* [Haarlem : Johannes Andreae, 1486]. 4°. HC 11970; CA 1794; ILC 1660; IDL 4744.
RE Kw. 21 (5), in convoluut met RE Kw. 21 (1), RE Kw. 21 (2), RE Kw. 21 (3), RE Kw. 21 (4) en RE Kw. 21 (6). Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 150 B 53: 5.
- Een geestelijke oefening hoe men dat kindeken Jesus zal bezoeken.* Antwerpen : Roland van den Dorpe, [tussen 28 februari 1497 en 1500]. 4°. C 4461; CA 1326; ILC 1658; IDL 3434.
RE Kw. 21 (6), in convoluut met RE Kw. 21 (1), RE Kw. 21 (2), RE Kw. 21 (3), RE Kw. 21 (4) en RE Kw. 21 (5). Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 150 B 53: 6.
- Bijbel. Handelingen en Openbaring (Nederlands).* Leiden : Jan Seversz., [ca. 1512 ?]. 4°. NK 364.
RE Kw. 22 (1). VC 229 (in convoluut met RE Kw. 22 (2), f 29); F. Muller.
- Cordiale quattuor novissimorum.* (Nederlands:) *De vier uitersten.* Antwerpen : Hendrick Eckert, van Homberch, 20 december 1514. 4°. NK 4000.
RE Kw. 22 (2), in convoluut met RE Kw. 22 (1).
- Frater Laurentius, Somme des vices et vertus.* (Nederlands:) *Summe le roy of des conincs summe.* Vert. Jan van Brederode (deels). Antwerpen : Hendrick Eckert, van Homberch, 1 april 1519. 4°. NK 1333.
RE Kw. 23. VC 483 (f 4,50); M. Nijhoff.
- Imitatio Christi.* (Nederlands:) *Vanden navolghinghen Christi.* Antwerpen : Hendrick Eckert, van Homberch, 28 september 1505. 4°. NK 2011.
RE Kw. 23*. VC 522 (f 10); M. Nijhoff; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 229 G 3.
- Van de zeven sacramenten.* Leiden : Jan Seversz., 25 juni 1511. 4°. NK 1845.
RE Kw. 24. VC 654 (f 60); Van Baalen.

- Albertanus Causidicus Brixiensis, *De arte loquendi et tacendi*. (Nederlands:) *Van die konste van spreken ende van swighen*. 's-Hertogenbosch : [Gerard de Leempt, 1484-1485]. 4°. HC 414; GW 566; CA 72; ILC 50; Oates 3659.
RE Kw. 25; cat. tent. 1856, p. 11, nr. 158. VC 492 (f 180); Fr.J. Olivier; J. Capron (veiling Brussel, Fr.J. Olivier, 6-4-1875, p. 22, nr. 57, 390 francs); Quaritch; Cambridge, University Library, Inc. 5.E.12.1 (3181).
- Chronike of Historie van Hollant, Zeelant ende Vrieslant ende van den sticht van Utrecht*. Leiden : [Heynricus Heynrici], 9 juli 1483. 4°. HC 5013; CA 507; ILC 561; BMC IX, 96.
RE Kw. 26. VC 1548 (f 85); Thomas Boone; Londen, British Library, IA.48401.
- Dionysius Periegetes, *De situ orbis*. (Latijn). Vert. Antonius Beccaria. Venetië : Erhard Ratdolt, Bernhard Maler en Peter Löslein, 1477. 4°. H *6226; GW 8426; Goff D 253; IDL 1555.
RE Kw. 27. VC 2215 (f 20); Quaritch.
- Johannes Marchesinus, *Mammotrectus super Bibliam*. Venetië : Nicolaus Jenson, 23 september 1479. 4°. HC *10559; Goff M 239; IDL 3093.
RE Kw. 28. VC 405 (f 4,75); F. Muller.
- Plautus, *Comoediae*. Ed. Georgius Merula en Eusebius Scutarius. Venetië : [Matteo Capcasa], 23 november 1495. 4°. HCR 13078; Goff P 782; BMC V, 486.
RE Kw. 29. VC 2272 (f 58); Thomas Boone.
- Albumasar, *De magnis conjunctibus*. Ed. Johannes Angelus. Augsburg : Erhard Ratdolt, 31 maart 1489. 4°. HC *611; GW 836; Goff A 360; IDL 167.
RE Kw. 30. VC 935 (f 1); M. Nijhoff.
- Sebastian Brant, *Das Narrenschiff*. (Latijn:) *Stultifera navis*. Vert. Jacobus Locher Philomusus. Basel : Johann Bergmann de Olpe, 1 maart 1497. 4°. HC 3746 = [niet H]C (Add) 3747; GW 5054; Goff B 1086; IDL 1016.
RE Kw. 31. VC 2485 (f 68); Quaritch.
- Sebastian Brant, *Das Narrenschiff*. (Nederlands:) *Der sottenschip oft dat narrenschip*. [Antwerpen] : Mare Ancxt, [1548 ?]. 4°. BT 389.
RE Kw. 32 (1). VC 2487 (in convoluut met RE Kw. 32 (2), f 20); Ludwig Tross.

- Aesopus enz.(Nederlands). Antwerpen : Symon Cock, 1546. 4°. BT 7754.
RE Kw. 32 (2). VC 2487 (in convoluut met RE Kw. 32 (1), f 20); Ludwig
Tross. Baron Adrien Wittert; Luik, Universiteitsbibliotheek, Rés. 296 B.
- Alexander de Villa Dei, *Doctrinale*. Dl. I-IV. Comm. Gerardus Zutphaniensis (dl. I-II) en
Commentum valde utile (dl. III-IV). Neurenberg : Hieronymus
Hölzel, 1500. 4°. HC *693 (dl. I); HC *722 (dl. II); HC *742 (dl. III-IV);
GW 1136; IDL 201; Jaspers 32.
RE Kw. 33 (1-3). Eerder in het bezit van Joan Baco von
Hohenkirchen. VC 2631 (in convoluut met RE Kw. 33 (4), RE Kw. 33
(5) en RE Kw. 33 (6), f 8); A.J. Enschedé; Haarlem, Stadsbibliotheek,
56 C 12: 1-3.
- Donatus, *Ars minor. Regula puerorum. Ordo constructionum. Regulae grammaticales*.
Neurenberg : Hieronymus Hölzel, 1502. 4°. VD16 ZV 21216; G.J.
Jaspers, *De zestiende eeuw in de Stadsbibliotheek Haarlem*. Amsterdam
1997, 234.
RE Kw. 33 (4), in convoluut met RE Kw. 33 (1-3), RE Kw. 33 (5) en RE
Kw. 33 (6). Haarlem, Stadsbibliotheek, 56 C 12: 4.
- Paulus Pompilius, *Syllabae*. Rome : Eucharius Silber, juli 1488. 4°. H *13254; Goff P 911;
IDL 3762; Jaspers 158.
RE Kw. 33 (5), in convoluut met RE Kw. 33 (1-3), RE Kw. 33 (4) en RE
Kw. 33 (6). Haarlem, Stadsbibliotheek, 56 C 12: 5.
- Antonius Mancinellus, *Carmen de figuris*. [Rome : Eucharius Silber, na 1 augustus 1489].
4°. HR 10616; Goff M 107; IDL 3052; Jaspers 136.
RE Kw. 33 (6), in convoluut met RE Kw. 33 (1-3), RE Kw. 33 (4) en RE
Kw. 33 (5). Haarlem, Stadsbibliotheek, 56 C 12: 6.
- Petrus Schottus, *Lucubrationculae*. Ed. Jacob Wimpherling. Straatsburg : Martin Schott,
2 oktober 1498. 4°. HC (+ Add) *14524; Goff S 321.
RE Kw. 34 (1). VC 2492 (in convoluut met RE Kw. 34 (2), RE Kw. 34
(3), RE Kw. 34 (4), RE Kw. 34 (5) en RE Kw. 34 (6), f 11); F. Muller.
- Johannes Reuchlin, *Scenica progymnasmata*. [Basel] : Johann Bergmann de Olpe, niet
vóór 1 mei 1498. 4°. HC 13882.
RE Kw. 34 (2), in convoluut met RE Kw. 34 (1), RE Kw. 34 (3), RE Kw.
34 (4), RE Kw. 34 (5) en RE Kw. 34 (6).
- Phalaris, *Epistolae* (Latijn). Vert. Franciscus Griffolinus. Leipzig : Jacobus Thanner, 31
mei 1498. 4°. H *12900; Goff P 565.
RE Kw. 34 (3), in convoluut met RE Kw. 34 (1), RE Kw. 34 (2), RE Kw.
34 (4), RE Kw. 34 (5) en RE Kw. 34 (6).

- Pius II, *De ritu, situ, moribus et conditione Teutoniae*. Leipzig : Wolfgang Stöckel, 9 april 1496. 4°. HC *249; Goff P 744.
RE Kw. 34 (4), in convoluut met RE Kw. 34 (1), RE Kw. 34 (2), RE Kw. 34 (3), RE Kw. 34 (5) en RE Kw. 34 (6).
- Jacobus Locher, *Panegyricus ad Maximilianum. Tragoedia de Turcis et Soldano. Dialogus de heresiarchis*. Straatsburg : Johann (Reinhard) Grüninger, 1497. 4°. HC *10153; Goff L 264; IDL 2980.
RE Kw. 34 (5), in convoluut met RE Kw. 34 (1), RE Kw. 34 (2), RE Kw. 34 (3), RE Kw. 34 (4) en RE Kw. 34 (6).
- Hervicus de Amsterdamis, *Oratio funebris in Fridericum Bavariae ducem*. Straatsburg : Johann (Reinhard) Grüninger, [niet vóór 19 mei 1498]. 4°. H *931 = H 932 = H 933; GW 12393; Goff A 567; IDL 2278.
RE Kw. 34 (6), in convoluut met RE Kw. 34 (1), RE Kw. 34 (2), RE Kw. 34 (3), RE Kw. 34 (4) en RE Kw. 34 (5).
- Plautus, *Aulularia*. Deventer : Jacobus de Breda, 27 maart 1518. 4°. NK 1732.
RE Kw. 35. VC 2276 (f 20); F. Muller. Jan Pieter Six; Utrecht, Universiteitsbibliotheek, X* qu. 21.
- Elegantiarum viginti praecepta*. Deventer : Richardus Pafraet, 1494. 4°. HC *6573; CA 667; ILC 924; BMC IX, 56-57.
RE Kw. 36; cat. tent. 1856, p. 12, nr. 167. VC 2530 (f 12); Thomas Boone; Londen, British Library, IA.47674.
- Ovidius, *Fasti*. Deventer : Theodoricus de Borne, 12 april 1511. 4°. NK 1659.
RE Kw. 37; cat. tent. 1856, p. 13, nr. 191. Eerder in het bezit van Cornelis Vormar. VC 2324 (f 7); M. Nijhoff; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 226 E 7.
- Terentius, *Phormio*. Deventer : Albertus Pafraet, 29 september 1515. 4°. NK 1995.
RE Kw. 38 (1); cat. tent. 1856, p. 14, nr. 193. VC 2288 (in convoluut met RE Kw. 38 (2), f 5); M. Nijhoff; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 226 E 47: 1.
- Bijbel. Nieuwe Testament. Romeinen (Latijn). Deventer : Jacobus de Breda, 26 september 1517. 4°. NK 333.
RE Kw. 38 (2), in convoluut met RE Kw. 38 (1). Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 226 E 47: 2.
- Plautus, *Pseudolus*. Deventer : Theodoricus de Borne, 3 november 1518. 4°. NK 1736.
RE Kw. 39 (1); SME, FAM 685. VC 2277 (in convoluut met RE Kw. 39 (2), f 24); Thomas Boone; Londen, British Library, 11707.e.27.(1).

- Plautus, *Trinummus*. Deventer : Theodoricus de Borne, 7 april 1518. 4°. NK 1737.
RE Kw. 39 (2), in convoluut met RE Kw. 39 (1). Londen, British Library, 11707.e.27.(2).
- Horatius, *De arte poetica*. Deventer : Albertus Pafraet, maart 1518. 4°. NK 1127.
RE Kw. 40 (1). Eerder in het bezit van Rutgherus Amersfordie en Jacobus Balbus. VC 2320 (in convoluut met RE Kw. 40 (2), f 4,50); M. Nijhoff; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 226 E 83: 1.
- Terentius, *Adelphi*. Deventer : Albertus Pafraet, 27 februari 1518. 4°. NK 1977
RE Kw. 40 (2), in convoluut met RE Kw. 40 (1). Eerder in het bezit van Jacobus Balbus. Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 226 E 83: 2.
- Johannes de Sacro Bosco, *Opus sphericum figuris et interpretatione familiari illustratum*. Keulen : liberi Quentell, 24 januari 1508. 4°. VD16 J 713.
RE Kw. 41 (1). VC 938 (in convoluut met RE Kw. 41 (2), f 82); F. Muller.
- Pomponius Mela, *De totius orbis descriptione*. Parijs : Gilles de Gourmont en Jean Petit, 10 januari 1507. 4°. Moreau 1507 144.
RE Kw. 41 (2), in convoluut met RE Kw. 41 (1).
- Erasmus, *Antibarbarorum liber unus*. Deventer : Theodoricus de Borne, 28 november 1520. 4°. NK 776.
RE Kw. 41* (1); SME, HBA 2181. VC 2437 (in convoluut met RE Kw. 41* (2), RE Kw. 41* (3), RE Kw. 41* (4), RE Kw. 41* (5) en RE Kw. 41* (6), f 20); M. Nijhoff; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 226 E 13: 1.
- Erasmus, *Ratio seu methodus compendio perveniendi ad veram theologiam*. Deventer : Albertus Pafraet, 1520. 4°. NK 862.
RE Kw. 41* (2), in convoluut met RE Kw. 41* (1), RE Kw. 41* (3), RE Kw. 41* (4), RE Kw. 41* (5) en RE Kw. 41* (6). Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 226 E 13: 2.
- Erasmus, *Sileni Alcibiadis cum scholiis Listrii*. Zwolle : Simon Corver, [ca. 1520]. 4°. NK 869.
RE Kw. 41* (3), in convoluut met RE Kw. 41* (1), RE Kw. 41* (2), RE Kw. 41* (4), RE Kw. 41* (5) en RE Kw. 41* (6). Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 226 E 13: 3.
- Persius, *Satyrae VI cum scholiis Joh. Murmellii*. Deventer : Albertus Pafraet, 4 december 1516. 4°. NK 1699.
RE Kw. 41* (4), in convoluut met RE Kw. 41* (1), RE Kw. 41* (2), RE Kw. 41* (3), RE Kw. 41* (5) en RE Kw. 41* (6). Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 226 E 13: 4.

Philippus Beroaldus, *Declamatio de tribus fratribus*. Deventer : Albertus Pafract, februari 1517. 4°. NK 301.

RE Kw. 41* (5), in convoluut met RE Kw. 41* (1), RE Kw. 41* (2), RE Kw. 41* (3), RE Kw. 41* (4) en RE Kw. 41* (6). Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 226 E 75.

Andreas Guarna, *Grammaticae opus novum, Bellum grammaticale*. Deventer : Theodoricus de Borne, [s.a.]. 4°. NK 1030.

RE Kw. 41* (6), in convoluut met RE Kw. 41* (1), RE Kw. 41* (2), RE Kw. 41* (3), RE Kw. 41* (4) en RE Kw. 41* (5). Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 226 E 13: 5.

Walter Burley, *Vita omnium philosophorum et poetarum cum auctoritatibus et sententiis aureis eorumdem annexis*. Parijs : Jean Petit, [ca. 1510]. 4°. Moreau 1510, 44. RE Kw. 42. VC 2043 (f 0,50); M. Nijhoff.

Gesta Romanorum. Leuven : Johannes de Westfalia, [tussen 1484/85 en 1487]. F°. HC 7742; CA 825; ILC 1100; IDL 2008.

RE Kw. 42*. VC 487 (f 10); J.H. Dunk; A. Bogaers; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 169 G 13.

Gulielmus Peraldus, *Summa de virtutibus et vitiis*. Basel : Johann Amerbach, 1497. 4°. HC *12390; Goff P 86.

RE Kw. 43. VC 472 (f 3); Kemink en Zn.

Antonius Rampegolus en Bindo de Senis, *Aureum bibliae repertorium*. [Keulen : Ludwig von Renchen, ca. 1487]. 4°. HC *13679; Goff R 18; IDL 3869; Jaspers 164.

RE Kw. 44. VC 406 (f 2); F. Muller; A.J. Enschedé; Haarlem, Stadsbibliotheek, 56 C 2.

Baptista Mantuanus, *De patientia*. Brescia : Bernardus de Misintis, 30 mei 1497. 4°. HC (Add) *2404 = H 2403; GW 3304; Goff B 76; IDL 836.

RE Kw. 45 (1). VC 2484 (in convoluut met RE Kw. 45 (2), f 3,50); Gouin.

(Pseudo-) Hippocrates, *De insania Democriti facetum epistolium*. [Augsburg : Johann Froschauer, niet vóór juli 1503]. 4°. HC *8676; Goff H 276.

RE Kw. 45 (2), in convoluut met RE Kw. 45 (1).

Psalterium. Ed. Bruno, episcopus Herbipolensis. [Neurenberg] : Anton Koberger, 1494. 4°. H *4012; Goff P 1050; IDL 3825.

RE Kw. 46. VC 410 (f 1); Liesching.

- Jan vandenDale, *De ure vanden doot*. Leuven : Reynier Velpen van Diest, 1543. 4°. BT 4610.
RE Kw. 47. VC 2699 (f 100); Fr.J. Olivier; J. Capron (veiling Brussel, Fr.J. Olivier, 6-4-1875, p. 109, nr. 483). Brussel, Koninklijke Bibliotheek, II.28.273 A.
- Die legende van Sinte Katherina vander Seyn. Antwerpen : Hendrick Eckert, van Homberch, 3 november 1509. 4°. NK 4362; Oude drukken 107; Rosenwald 1117.
RE Kw. 48. Eerder in het bezit van Maeritgen Gherrits. VC 795 (f 37); Fr.J. Olivier; Arenberg 757; L.J. Rosenwald; Washington, Library of Congress, BX4700.C4A2753 Rosenwald Coll.
- Historie van heer Frederick van Jenuen in Lombardien. Antwerpen : Willem Vorsterman, 8 februari 1531. 4°. NK 1086; Machiels F 356.
RE Kw. 49. VC 2697 (f 182); Fr.J. Olivier; J. Capron (veiling Brussel, Fr.J. Olivier, 6-4-1875, p. 108, nr. 479; 5000 francs). Gent, Universiteitsbibliotheek, Res 1070.
- Aesopus. Vert. Laurentius Valla. [De Nederlanden : prototypografie, ca. 1465-1480]. 4°. C 107; GW 315; CA 30; ILC 16; IDL 82; Jaspers 12; Hessels 20.
RE Kw. [50] = HBA 2194; cat. tent. 1856, p. 6, nr. 94. VC 5 (f 400); stad Haarlem; Haarlem, Stadsbibliotheek, Inv. II N° 61.
- Bonaventura, *Stimulus divini amoris*. (Nederlands:) *Prickel der minnen*. Leiden : Jan Seversz., 25 augustus 1511. 8°. NK 468.
RE Oct. 1 (1) = RE Oct. 19. Eerder in het bezit van het Begijnhof te Amsterdam, door Enschedé vóór 5 september 1771 verworven. VC 512 (in convoluut met RE Oct. 1 (2) en RE Oct. 1 (3), f 11); M. Nijhoff; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 150 E 35: 1.
- Augustinus, *Meditationes*. (Nederlands:) *Boec der ynniger bedinge*. Schoonhoven : reguliere kanunniken van Sint Michiel in Den Hem, 24 oktober 1500. 8°. C 735; GW 2976; CA 208; ILC 311; IDL 564.
RE Oct. 1 (2) = RE Oct. 14*, in convoluut met RE Oct. 1 (1) en RE Oct. 1 (3); HMT 113-114 en afb.118 (102). Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 150 E 35: 2.
- Troost der consciencien. [Delft : Jacob Jacobszoon van der Meer, tussen 14 februari en 25 maart 1486]. 8°. C 5882; CA 1684; ILC 2109; IDL 4485.
RE Oct. 1 (3), in convoluut met RE Oct. 1 (1) en RE Oct. 1 (2). Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 150 E 35: 3.

- Horae. (Nederlands:) Ghetyden van onser liever vrouwen. Delft : Jacob Jacobszoon van der Meer, 19 juli 1484. 4°. HC *7770 (incl. HC 7763); CA 833; ILC 1225; Oates 3348.
RE Oct. 1*; cat. tent. 1856, p. 10, nr. 138. Door Enschedé voor f 0:6 gekocht op de veiling Jacob Marcus (Amsterdam, S. Schouten e.a., 7-9-1750, p. 75, nr. 102). VC 693 (f 9); F. Muller; Cambridge, University Library, Inc. 5.E.2.2 (2821).
- Bijbel. Oude Testament, Psalmen (Nederlands:) Die duytsche souter. Delft : [Jacob Jacobszoon van der Meer of Christiaen Snellaert], 1487. 8°. HC 13522; CA 550; ILC 1839; IDL 3829.
RE Oct. 2; cat. tent. 1856, p. 10, nr. 150. Eerder in het bezit van Pieter van der Schelling. VC 227 (f 105); Fr.J. Olivier; J. Capron (veiling Brussel, Fr.J. Olivier, 6-4-1875, p. 6, nr. 4; 270 francs); J. Capron.
- Den duytschen doctrinael. Delft : [Christiaen Snellaert]. 1489. 8°. HC 6314; CA 604; ILC 735; BMC IX, 22.
RE Oct. 3; cat. tent. 1856, p. 11, nr. 157. Eerder in het bezit van Johannes Bode (1611) en Isaac le Long (veiling Amsterdam, S. Schouten, 17-8-1744, 8° p. 201, nr. 2740). VC 2693 (f 105); Thomas Boone; Londen, British Library, IA.47169.
- Horae. (Nederlands:) Getijdenboek. Delft : Hendrick Eckert, van Homberch, 1498. 8°. C 2729; CA 844; ILC 1239.
RE Oct. 4. Door Enschedé voor f 0: 12 gekocht op de veiling Jacob Marcus (Amsterdam, S. Schouten e.a., 7-9-1750, p. 75, nr. 108). VC 701 (f 5); F. Muller.
- Horae. (Nederlands:) Ghetyden van onser liever vrouwen. [Amsterdam : Jan Seversz. die Croepel ?, 1522]. 8°. NK 4236.
RE Oct. 5 (1); cat. tent. 1856, p. 12, nr. 177. Door Enschedé voor f 0:10 gekocht op de veiling Jacob Marcus (Amsterdam, S. Schouten e.a., 7-9-1750, p. 75, nr. 106, in convoluut met RE Oct. 5 (2) en RE Oct. 5 (3)). VC 702 (in convoluut met RE Oct. 5 (2) en RE Oct. 5 (3); f 40); M. Nijhoff; Cambridge, University Library (losgemaakt uit Inc. 6.E.2.4 (2852)). Uniek fragment van 12 bladen.
- Dat leven ons Heren Jesu Christi. Leiden : Hugo Janszoon van Woerden, 25 mei 1498. 8°. C 3556; CA 1111; ILC 1435; Oates (Suppl.) 3645.5.
RE Oct. 5 (2), in convoluut met RE Oct. 5 (1) en RE Oct. 5 (3).
Cambridge, University Library, Inc. 6.E.2.4 (2852). Alleen katern a, zonder a1.

- Dat leven ons Heren Jesu Christi. Delft : Hendrick Eckert, van Homberch, 1498. 8°. HC 10057; CA 1120; ILC 1437; Oates 3379.
RE Oct. 5 (3). Cambridge, University Library, Inc. 6.E.2.4 (2852).
Zonder katern a.
- Wandeling der kersten menschen. Amsterdam : [Hugo Jansz. van Woerden], 18 december 1506. 8°. NK 2198; Moes-Burger 14; Burger, Ned. Inc. 49; C.P. Burger, 'Iets over de oudste Amseterdamsche drukken en verwant drukwerk', in: Tijdschrift voor boek- en bibliotheekwezen 2(1904), 171-181.
RE Oct. 6 (1) = RE Oct. 32; cat. tent. 1856, p. 13, nr. 188. VC 540 (in convoluut met RE Oct. 6 (2) en RE Oct. 6 (3); f 12); F. Muller.
Amsterdam, Universiteitsbibliotheek, UBM: Ned.Inc. 49.
- Devote materien, dienende to salicheyt van allen kersten menschen. Schoonhoven : reguliere kanunniken van St. Michiel in Den Hem, 31 augustus 1503. 8°. NK 1502; Burger, Ned. Inc. 39.
RE Oct. 6 (2), in convoluut met RE Oct. 6 (1) en RE Oct. 6 (3).
Amsterdam, Universiteitsbibliotheek, UBM: Ned.Inc. 39.
- Commendacien die men leest voor de siecke menschen. Delft, Henr. Pietersz. Lettersnijder, [ca. 1508]. 8°. NK 591; Burger, Ned. Inc. 35.
RE Oct. 6 (3), in convoluut met RE Oct. 6 (1) en RE Oct. 6 (2).
Amsterdam, Universiteitsbibliotheek, UBM: Ned.Inc. 35.
- Bijbel. Oude Testament, Psalmen (Nederlands:) Die duytsche souter. Zwolle : Peter van Os, 24 maart 1491. 8°. HC 13523; C 4962; CA 551; ILC 1840; Goff P 1071; BMC IX, 86.
RE Oct. 7; cat. tent. 1856, p. 11, nr. 162. Eerder in het bezit van zuster Persyns in een St. Agnesklooster. VC 228 (f 85); Thomas Boone; Londen, British Library, IA.48145.
- Horae. (Nederlands:) Devote ghetiden van den leven ende passie Jesu Christi. Gouda : Collaciebroeders, 3 oktober 1496. 8°. HC 10053; CA 1116; ILC 1248; Oates 3419.
RE Oct. 8; cat. tent. 1856, p. 12, nr. 173. Door Enschedé voor f o: 11 gekocht op de veiling Jacob Marcus (Amsterdam, S. Schouten e.a., 7-9-1750, p. 75, nr. 101). VC 697 (f 40); M. Nijhoff; Cambridge, University Library, Inc. 5.E.3.10 (2890).
- Horae ad usum Traiectensem. (Nederlands:) Getyden van onser liever vrouwen. Gouda : Collaciebroeders, 20 april 1496. 8°. H 7766; CA 840; ILC 1219; Goff Suppl. H 427b; Oates 3418.
RE Oct. 8*; cat. tent. 1856, p. 12, nr. 172. Eerder in het bezit van zus-

ter Gisbertgen Rijken dochter. Door Enschedé voor f 1 gekocht op de veiling Jacob Marcus (Amsterdam, S. Schouten e.a., 7-9-1750, p. 75, nr. 104). VC 698 (f 155); Quaritch; Cambridge, University Library, Inc. 6.E.3.10 (2889).

Horae. (Nederlands:) *Ghetiden vanden seven bliscappen onser liever vrouwen*. Gouda : Collaciebroeders, 1503. 8°. NK 3081; H.W. Davies, *Catalogue of a collection of early German books in the library of C. Fairfax Murray*. Vol. I (London 1913), nr. 183; *Oude drukken* 99; Rosenwald 1094. RE Oct. 9. VC 703 (f 45); Bachelin; Ambroise Firmin-Didot (veiling Parijs, G. Pawlowski et Em. Paul, 10-6-1884, p. 90, nr. 149). Charles Fairfax Murray; James Tregaskis; P.M. Pittar; Peter Arkwright; Lessing J. Rosenwald; Washington, Library of Congress, BX2080.A5D8 1503 Rosenwald Collection.

Bonaventura, *Soliloquium*. (Nederlands:) *Boek van de vier oefeningen*. Antwerpen : Adriaen van Liesvelt, [14]94. 8°. C 1142; GW 4697; CA 341; ILC 441; IDL 948. RE Oct. 10 (1); cat. tent. 1856, p. 13, nr. 183. Door Enschedé voor f 1:4 gekocht op de veiling Jacob Marcus (Amsterdam, S. Schouten e.a., 7-9-1750, p. 76, nr. 123). VC 510 (in convoluut met RE Oct. 10 (2); f 24); M. Nijhoff; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 150 F 32: 1.

Bernardus van Clairvaux, *Psalterium B.M.V.* (Nederlands:) *Souter O.L.V.* Antwerpen : Gerard Leeu, 8 oktober 1491. 8°. HC 2928; GW 4062; Camp-Kron 278 = 340 ?; ILC 385; Goff Suppl. B 425a; IDL 776. RE Oct. 10 (2), in convoluut met RE Oct. 10 (1). Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 150 F 32: 2.

Guillaume de la Perrière, *Le théâtre des bons engins*. (Nederlands:) *Tpalays der gheleerder ingenien, oft der constigher gheesten*. Vert. Frans Fraet. Antwerpen : wed. Jac. van Liesveldt, 1554. 8°. BT 1812. RE Oct. 11. VC 2700 (f 62); Thomas Boone.

Horae. (Nederlands:) *Getijdenboek*. Schoonhoven : [reguliere kanunniken van St. Michiel in Den Hem], 28 maart 1498. 8°. HC 7761 = H 7762 ?; CA 842; ILC 1241; Oates 3661. RE Oct. 12; cat. tent. 1856, p. 12, nr. 178. VC 700 (f 13); M. Nijhoff; Cambridge, University Library, Inc. 6.E.3.13.1 (3133).

Dat Leven ons Heren Jesu Christi. Schoonhoven : [reguliere kanunniken van St. Michiel] in Den Hem, [vóór 15 oktober] 1499. 8°. HC 10058; Camp-Kron 1113; ILC 1438; Goff L 188; IDL 2944. RE Oct. 13; cat. tent. 1856, p. 13, nr. 183. VC 370 (f 22); Ludwig Tross.

- Bonaventura, *Soliloquium*. (Nederlands:) *Boek van de vier oefeningen*. Schoonhoven : [reguliere kanunniken van St. Michiel in Den Hem], 31 maart 1500. 8°. HC 3495; GW 4703; CA 346; ILC 447; IDL 953.
RE Oct. 14. Eerder in het bezit van C.A. van Hoorn. VC 511 (f 5); M. Nijhoff; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 150 G 14.
- Bijbel. Nieuwe Testament (Nederlands). Delft : Corn. Henricz. Lettersnijder, 9 november 1524. 8°. NK 378; Den Hollander 11.
RE Oct. 15. VC 231 (f 78); Quaritch.
- Horae. (Nederlands:) *Getijdenboek*. Leiden : Hugo Janszoon van Woerden, 12 januari 1495. 8°. H 7765; CA (II) 838; ILC 1233; IDL 2378; BMC IX, 97.
RE Oct. 16; cat. tent. 1856, p. 12, nr. 170. Door Enschedé voor f 0:8 gekocht op de veiling Jacob Marcus (Amsterdam, S. Schouten e.a., 7-9-1750, p. 75, nr. 103). VC 696 (f 11); Bachelin.
RE Oct. 17 (2). Door Enschedé voor f 0:10 gekocht op de veiling Jacob Marcus (Amsterdam, S. Schouten e.a., 7-9-1750, p. 75, nr. 105; in convoluut met RE Oct. 17 (1) en RE Oct. 17 (3)). Mogelijk afkomstig uit de veiling Isaäc le Long (Amsterdam, S. Schouten, 17-8-1744, 8° p. 174, nr. 2309). VC 699 (in convoluut met RE Oct. 17 (1) en RE Oct. 17 (3); f 55); Thomas Boone; British Library, IA.48432.
- Horae. (Nederlands:) *Getijdenboek*. [Leiden : Hugo Janszoon van Woerden, niet vóór 16 oktober 1499]. 8°. Camp-Kron 845b; ILC 1243; NK 3084; BMC IX, 99-100.
RE Oct. 17 (1), in convoluut met RE Oct. 17 (2) [zie bij RE Oct. 16] en RE Oct. 17 (3). British Library, IA.48450.
- Horae. (Nederlands:) *Getijdenboek*. Leiden : [Hugo Janszoon van Woerden], 1497. 8°. H 7767; C 3124; CA 841; ILC 1237; BMC IX, 98.
RE Oct. 17 (3), in convoluut met RE Oct. 17 (1) en RE Oct. 17 (2). British Library, IA.48441.
- Imitatio Christi. (Nederlands:) *Van der navolgingen Christi*. [Leiden? : z.n.], 3 november 1505. 8°. NK 2012.
RE Oct. 18 (1); cat. tent. 1856, p. 13, nr. 187. VC 521 (in convoluut met RE Oct. 18 (2), f 30); Leiden, Universiteitsbibliotheek, 1367 G 33: 1.
- Imitatio Christi. (Nederlands:) *Van der navolgingen Christi*. Boek V-VI. Leiden : Hugo Janszoon van Woerden, [tussen 1496 en 1498]. 8°. C 3884; CA (II) 1686; ILC 1267; NK 01153; IDL 4327; Moes-Burger 13.
RE Oct. 18 (2), in convoluut met RE Oct. 18 (1). Leiden, Universiteitsbibliotheek, 1367 G 33: 2.

- Heynric Herp, *Groote ende nieuwe spiegel der volcomenheit*. Antwerpen : wed. Roelants van den Dorpe, mei 1501. 8°. NK 1062.
RE Oct. 19*. VC 543 (f 16); M. Nijhoff; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 228 G 54.
- Gerrit vander Goude, *Boexken vander missen*. Antwerpen : Hendrick Eckert, van Homberch, 9 april 1510. 8°. NK 3071; De Troeyer 177.
RE Oct. 20. Door Enschedé voor f 0:6 gekocht op de veiling Jacob Marcus (Amsterdam, S. Schouten e.a., 7-9-1750, p. 75, nr. 111). VC 657 (f 22); F. Muller.
- Gerrit vander Goude, *Boexken vander missen*. Antwerpen : Willem Vorsterman, [1509?]. 8°. NK 986; De Troeyer 176.
RE Oct. 21. VC 658 (f 10); F. Muller. Mogelijk nr. 457 in de veiling J.I. Doedes, Utrecht, J.L. Beijers, 4-5-1898, verkocht voor f 225.
- Heynric Herp, *Groote ende nieuwe spigel der volcomenheyt*. Antwerpen : Hendrick Eckert, van Homberch, 7 oktober 1512. 8°. NK 1064.
RE Oct. 22. Door Enschedé voor f 0:9 gekocht op de veiling Jacob Marcus (Amsterdam, S. Schouten e.a., 7-9-1750, p. 76, nr. 128; prijs voor nr. 127 en 128 samen). VC 544 (f 12); M. Nijhoff; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 229 G 2.
- Nicolaus van Ess, *Dye groote evangelische peerle*. Antwerpen : Willem Vorsterman, 1542. 8°. BT I 4636.
RE Oct. 23. VC 550 (f 3,50); M. Nijhoff.
- Vertroostinge der ghelatenre mensen*. Antwerpen : [Adr. van Berghen], 31 mei 1504. 8°. NK 2148.
RE Oct. 24. VC 542 (f 11); M. Nijhoff; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 228 G 33.
- Sebastian Brant, *Das Narrenschiff*. (Latijn:) *Stultifera navis*. Vert. Jacobus Locher Philomusus. Augsburg : Johann Schönsperger, 1 april 1497. 8°. H *3748; GW 5056 (+ Accurti (1936) p. 90); Goff B 1088; IDL 1017.
RE Oct. 25. VC 2486 (f 21); Quaritch.
- Janus Lacinius, *Pretiosa margarita novella de thesauro, ac pretiosissimo philosophorum lapide*. Venetië : de kinderen van Aldus Manutius, 1546. 8°. Renouard 1546.6.
RE Oct. 26. VC 921 (f 0,50); M. Nijhoff.

- Hans Brosamer en Hans Sebald Beham, *Biblia Veteris Testamenti et Historie, artificiosis picturis effigiata* = *Biblishe Historien künstlich fürgemealet*. Frankfurt : erven Egenolff, 1557. 8°. VD16 B 2560.
RE Oct. 27 (1). VC 358 (in convoluut met RE Oct. 27 (2); f 17); gekocht door Quaritch, maar teruggegeven in verband met gebreken.
- Petrus Artopoeus, *Novi Testamenti Jesu Christi historia effigiata* = *Das new Testament und Histori Christi fürgebildet*. Frankfurt : erven Egenolff, 1557. 8°. VD16 B 2565.
RE Oct. 27 (2), in convoluut met RE Oct. 27 (1).
- Der Hilligen Oldtveder Bedeboeck. *Uth den Olden Lehrers der Kercken, Alse: Augustino ... thosamende getagen*. Hamburg : Jacobus Lucius jr., 1597. 8°. Borchling-Claussen 2589; Kayser-Dehn 46.
RE Oct. 28. Door Enschedé voor f 0:12 gekocht op de veiling Jacob Marcus (Amsterdam, S. Schouten e.a., 7-9-1750, p. 74, nr. *83; mogelijk afkomstig uit de veiling Isaïc le Long, Amsterdam, S. Schouten, 17-8-1744, 8° p. 176, nr. 2334). VC 549 (f 3); Verlage.
- Anselmus, *Oratio devotissima*. [Venetië : s.n., ca. 1500-1525]. 8°. Essling 2511; Sander 409.
RE Oct. 29 (1). VC 469 (in convoluut met RE Oct. 29 (2), RE Oct. 29 (3), RE Oct. 29 (4), RE Oct. 29 (5) en RE Oct. 29 (6), f 16); F. Muller.
- Cyprianus, *Orazione*. Bologna : Justinianus da Ruberia, [ca. 1500]. 8°. R 890; Sander 2281; Walters p. 444.
RE Oct. 29 (2), in convoluut met RE Oct. 29 (1), RE Oct. 29 (3), RE Oct. 29 (4), RE Oct. 29 (5) en RE Oct. 29 (6).
- Confitemini dela Madona con le letanie. Venetië : Johannes Baptista Sessa, [1501]. 8°. Essling 2350; Sander 4259.
RE Oct. 29 (3), in convoluut met RE Oct. 29 (1), RE Oct. 29 (2), RE Oct. 29 (4), RE Oct. 29 (5) en RE Oct. 29 (6).
- Basilius Magnus en Joannes Chrysostomus, *Orationes quaedam devotissimae de communionem Eucaristiae*. (Latijn). Vert. Franciscus Rholandellus. Wenen : Hieronymus Philovallis en Joannes Singrenius, 18 maart 1513. 8°. VD16 B 719.
RE Oct. 29 (4), in convoluut met RE Oct. 29 (1), RE Oct. 29 (2), RE Oct. 29 (3), RE Oct. 29 (5) en RE Oct. 29 (6).
- Augustinus, *Qui si contiene una singulare gratia laquale il glorioso sancto Augustino impetro per salute dele fidele anime*. [Venetië : z.n., 1491 ?]. 8°. Walters p. 430.
RE Oct. 29 (5), in convoluut met RE Oct. 29 (1), RE Oct. 29 (2), RE Oct. 29 (3), RE Oct. 29 (4) en RE Oct. 29 (6).

Officiolum quotidianum divini Pauli Apostoli indulgentiis privilegiatum. [Italië, z.n., ca. 1500].
12 . R 1010; Walters p. 466.

RE Oct. 29 (6), in convoluut met RE Oct. 29 (1), RE Oct. 29 (2), RE Oct. 29 (3), RE Oct. 29 (4) en RE Oct. 29 (5).

Isidorus Hispalensis, *De summo bono.* Parijs : Pierre le Dru voor Jean Petit, 12 maart 1499. 8°. H 9292 (variant); C 3326; Goff I 203.

RE Oct. 30. VC 463 (f 1); M. Nijhoff.

[Werner von Schussenried], *Modus legendi abbreviaturas in utroque jure.* Parijs : Pierre le Dru voor Jean Petit, 14 januari 1502. 8°. Moreau 1502 130.

RE Oct. 31 (1), in convoluut met RE Oct. 31 (2), RE Oct. 31 (3) en RE Oct. 31 (4). Komt niet in de VC voor.

Flores legum. [Parijs : Etienne Jehannot voor de gebroeders de Marnef, ca. 1498]. 8°. GW 10060 OF: C 2537; GW 10061; IDL 1829.

RE Oct. 31 (2), in convoluut met RE Oct. 31 (1), RE Oct. 31 (3) en RE Oct. 31 (4).

Brocardica juris. Parijs : [Pierre Poullhac voor] Denis Roce, [ca. 1496]. 8°. GW 5565; CIBN B 859. OF: Parijs : [Pierre le Dru voor] Denis Roce, [ca. 1500]. 8°. C 1348; GW 5562; Goff B 1215; CIBN B 860; IDL 1052.

RE Oct. 31 (3), in convoluut met RE Oct. 31 (1), RE Oct. 31 (2) en RE Oct. 31 (4).

Petrus de Vicentia, *Processus super falsis litteris apostolicis.* [Parijs : Pierre le Dru, ca. 1498]. 8°. CIBN P 277.

RE Oct. 31 (4), in convoluut met RE Oct. 31 (1), RE Oct. 31 (2) en RE Oct. 31 (3).

Horae B.M.V. ad usum Parisiensem. Parijs : Ulrich Gering en Berthold Rembolt, 1502. 8°. Van Praet, *Catalogue des livres imprimés sur vélin qui se trouvent dans des bibliothèques tant publiques que particuliers*, I, nr. 311; Lacombe 110.

RE Oct. 33. Eerder in het bezit van Jehan de la Pelonnye. VC 677 (f 505); Bachelin.

Bijbel. Oude Testament, Psalmen (Nederlands:) *Die duytsche souter.* Delft : Hendrick Eckert, van Homberch, 1498. 8°. HC 13524; CA 552; ILC 1841; IDL 3831; Jaspers 161.

RE [S 1]; J.C. Seiz, *Het derde jubeljaar der uitgevondene boekdrukkonst.* Haarlem 1740, 117. Door Enschedé gekocht op de veiling Izaäk van der Vinne (Haarlem, 16-7-1740) en vervolgens van het Donatusfragment RE [S 2] ontdaan. Toen hij in 1741 het fragment aan de stad Haarlem schonk, voegde hij er waarschijnlijk deze uitgave bij. Haarlem, Stadsbibliotheek, 56 D 14.

- Donatus, *Ars minor*. [De Nederlanden : drukker van de Donatus (GW 8808-8812), ca. 1465-1480]. 4°. H 6322; GW 8811; Camp-Kron 633 (67); ILC 851; IDL 1609; Jaspers 21.
RE [S 2]; J.C. Seiz, *Het derde jubeljaar der uitgevondene boekdrukunst*. Haarlem 1740, 117-122. Meerman, I, 128-132 en II; 217 met afb. II; cat. tent. 1823, p. 13-14, nr. 8. Door Enschedé losgemaakt uit het exemplaar van RE [S 1] dat hij op de veiling Izaäk van der Vinne (Haarlem, 16-7-1740) had gekocht. In 1741 aan de stad Haarlem geschonken. Haarlem, Stadsbibliotheek, Inv. II N° 6.
- Abecedarium*. [De Nederlanden : prototypografie, ca. 1465-1480]. 16°. C 4; CA 1; ILC 1; IDL 1; Jaspers 1; Hessels 46.
RE [S 3]; SME, HBA 2192 (gedateerd 29-4-1760). Door Enschedé in 1751 ontdekt in een op papier geschreven *Breviarium* uit de vijftiende eeuw, afkomstig van de familie van Beresteyn. Meerman, I, 76-79 en II, 217 met afb. I; cat. tent. 1823, p. 12-13, nr. 7; cat. tent. 1856, p. 6, nr. 86. VC 1 (f 1000); Teyler's Genootschap; door het genootschap geschonken aan de stad Haarlem; Haarlem, Stadsbibliotheek, Inv. II N° 58.
- Donatus, *Ars minor*. [De Nederlanden : prototypografie, ca. 1465-1480]. 4°. C 2089; GW 8802; CA 616; ILC 821; IDL 1606; Jaspers 20; Hessels 12.
RE [S 4]; SME, HBA 2193 (gedateerd 29-4-1760); SME, CTV 586, p. 65; Van Oosten de Bruyn, 279 en 335-336; Meerman, I, 129-132 en II; 217 met afb. IV; cat. tent. 1856, p. 6, nr. 88. Enschedé kocht uit de nalatenschap van Simon Eikelenberg (1663-1738) een handschrift met de *Handvesten en privilegiën van Kennemerland (1330-1477)* dat ooit in het bezit was van Petrus Jansz. van Ilpendam (VC 1678). Hij ontdekte daarin het *Donaatfragment* dat als schutblad diende en maakte het los. VC 2 (f 200); familie Enschedé; op 18 december 1867 aan de stad Haarlem geschonken; Haarlem, Stadsbibliotheek, Inv. II N° 60.
- Speculum humanae salvationis*. (Nederlands:) *Spiegel der menslijker behoudnisse*. [De Nederlanden : prototypografie, ca. 1471]. F°. HC 14925; CA 1571; ILC 2008; IDL 4165; *Bibliotheca Lindesiana. Catalogue of the printed books preserved at Haigh Hall, Wigan, Co. Pal. Lancast.* Red. James Ludovic Lindsay, earl of Crawford and Balcarres. Dl. 4. Aberdeen 1910, kol. 8492; Hessels 3.
RE [S 5]; SME, HBA 2179 (*Naauwkeurige vergelyking*); Meerman, I, 100-116, 120-122, 124-125 en II, 218 met afb. VI/2-3 en 225-226; J. Koning, *Verhandeling over den oorsprong, de uitvinding, verbetering en volmaking der boekdrukkunst*. Haarlem 1816, 134-135 en bijlage C; cat. tent. 1823,

p. 15, nr. 11; cat. tent. 1856, p. 6, nr. 92; HMT 21 en de afb. 19 (7) en 19 (31). Eerder in het bezit van Gijsbert Jan de Bruyn († 1758). In de veiling van diens bibliotheek voor f 210 door Enschedé gekocht. Enschedé liet het werk herbinden en wit doorschieten. VC 3 (f 7500); Quaritch; A.W. Crawford; sindsdien in het bezit van de familie Crawford.

Donatus, *Ars minor*. [De Nederlanden, vijftiende eeuw]. 4°. 28 regels. Blokdruk. M. Kronenberg, *Catalogus van de incunabelen in de Athenaeum-bibliotheek te Deventer*. Deventer 1917, 2-3, nr. I en pl. II.

RE [S 6]; SME, HBA 2182; SME, FAM 685, p. 2. Het blad diende als schutblad in een convoluut met een Keulse druk uit 1501 en drie Deventer drukken uit 1501, 1502 en 1503 (NK 199, NK 2329, VD16 7164 en NK 1126), die in het bezit was van de Haarlemse predikant Albertus Heshusius. Heshusius schonk het fragment in juni 1765 aan Enschedé. VC 7 (f 50); Bachelin.

[Twee stroken afkomstig van één blad uit een op perkament in zwart en rood gedrukt Latijns missaal, nog niet geïdentificeerd. Niet in Jaspers.]

RE [S 7 (1)]. Aangetroffen in de band van een boek uit 1486, vermoedelijk RE Fol. 43a of RE Fol. 43b. VC 8 (samen met RE [S 7 (2)], RE [S 7 (3)] en RE [S 7 (4)], f 20); E.A. Jordens; geschenk aan de stad Haarlem; Haarlem, Stadsbibliotheek, Inv. II N° 62.

Missale Magdeburgense. Maagdenburg : Bartholomaeus Ghotan en Lucas Brandis, 1480.

F°. H 11321; Goff M 671; Jaspers *109.

RE [S 7 (2)]. Het fragment werd op 19 december 1779 door Christoph Gottlieb von Murr aan Enschedé geschenken. VC 8 (samen met RE [S 7 (1)], RE [S 7 (3)] en RE [S 7 (4)], f 20); E.A. Jordens; geschenk aan de stad Haarlem; Haarlem, Stadsbibliotheek, Inv. II N° 63.

Bijbel (Latijn). [Keulen : Heinrich Quentell of Bartholomaeus von Unkel, ca. 1478]. F°.

Jaspers 53.

RE [S 7 (3)]. Het dubbelblad werd gevonden in de band van een druk van Aldus Manutius uit 1499. VC 8 (samen met RE [S 7 (1)], RE [S 7 (2)] en RE [S 7 (4)], f 20); E.A. Jordens; geschenk aan de stad Haarlem; Haarlem, Stadsbibliotheek, Inv. II N° 64.

Hieronymus, *Epistolae*. Mainz : Peter Schoeffer, 7 september 1470. F°. H *8554; Goff H

165a; IDL 2298; Jaspers *84.

RE [S 7 (4)]. VC 8 (samen met RE [S 7 (1)], RE [S 7 (2)] en RE [S 7 (3)], f 20); E.A. Jordens; geschenk aan de stad Haarlem; Haarlem, Stadsbibliotheek, Inv. II N° 65.

- Bijbel. Nieuwe Testament (Nederlands). [Kampen] : Lenaert der Kinderen. 1563. 16°. TB 3665.
RE [S 8]. VC 237 (f 1); F. Muller. Amsterdam, Universiteitsbibliotheek, UBM: OK 84-101.
- Ludolphus de Saxonia, *Vita Christi*. (Nederlands:) *Leven Ons Heren*. Antwerpen : Gerard Leeu, 3 november 1487. F°. HC 10048; Camp-Kron 1181; ILC 1503; Goff L 353; Oates 3896.
RE [S 9]; cat. tent. 1856, p. 11, nr. 152. Eerder in het bezit van de St. Claraklooster te Enkhuizen. VC 364 (f 60); Quaritch; Cambridge, University Library, Inc. 3.F.6.2 (3360).
- (Pseudo-) Bernardus van Clairvaux, *Speculum de honestate vitae*. [Keulen : Ulrich Zel, ca. 1473]. 4°. HC *2901; GW 4072; Goff B 442; Oates 390.
RE [S 10]; SME, HBA 2194, nr. VI. Bij de verwerving door Enschedé in een convoluut met RE Kw. [50], RE [S 14], RE [S 21], RE [S 22], RE [S 13], RE [S 23] en RE [S 15]; door hem in 1774 separaat gebonden. VC 471 (f 7); M. Nijhoff; Cambridge, University Library, Inc. 5.A.11.1 (318).
- Wandeling der kersten menschen. Leiden : Jan Seversz., 10 november 1503. 8°. NK 2196.
RE [S 11]; cat. tent. 1856, p. 13, nr. 186. VC 541 (f 7); M. Nijhoff; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 227 G 40.
- (Pseudo-) Hieronymus, *Vitae sanctorum patrum*. (Nederlands:) *Van den leven der heiligen vaderen*. Leiden : Jan Seversz., 8 januari 1511. F°. NK 1079.
RE [S 12 (1)]. VC 790 (in convoluut met RE [S 12 (2)] en RE [S 12 (3)], f 29); F. Muller. Charles Enschedé; Haarlem, Stichting Museum Enschedé, CTV 48.
- Johannes Cassianus, *Collationes patrum*. (Nederlands:) *Der ouder vader collacien*. Antwerpen : Michiel Hillen van Hoochstraten, 26 september 1506. F°. NK 526.
RE [S 12 (2)], in convoluut met RE [S 12 (1)] en RE [S 12 (3)]. Haarlem, Stichting Museum Enschedé, CTV 52.
- Thomas Cantipratensis, *Bonum universale de proprietatibus apum*. (Nederlands:) *Der bien boeck*. Leiden : Jan Seversz., 16 november 1515. F°. NK 2009.
[S 12 (3)], in convoluut met RE [S 12 (1)] en RE [S 12 (2)]. Haarlem, Stichting Museum Enschedé, CTV 50.

Werner Rolewinck, *Origo nobilitatis*. [Keulen : Arnold ther Hoernen, niet na 1475]. 4°. H *12079; Goff R 288; Mead 588.

RE [S 13]; SME, HBA 2194, nr. V. Bij de verwerving door Enschedé in een convoluut met RE Kw. [50], RE [S 14], RE [S 21], RE [S 22], RE [S 10], RE [S 23] en RE [S 15]; door hem in 1774 separaat gebonden. VC 994 (f 23); Van Gogh. San Marino (Cal.), Huntington Library, Call Nr. 101442.

Francesco Petrarca, *Historia Griseldis*. [Keulen : Ulrich Zel, ca. 1469]. 4°. HC *12183; Goff P 400; Oates 382.

RE [S 14]; SME, HBA 2194, nr. II. Bij de verwerving door Enschedé in een convoluut met RE Kw. [50], RE [S 21], RE [S 22], RE [S 13], RE [S 10], RE [S 23] en RE [S 15]; door hem in 1774 separaat gebonden. VC 2481 (f 30); M. Nijhoff; Cambridge, University Library, Inc. 5.A.4.1 (310).

Johannes Gerson, *Conclusiones*. [Keulen : Ulrich Zel, ca. 1467]. 4°. HC 7640; Goff G 202; L.E. Osborne, *The Chapin Library, Williams College. A short-title list*. Portland 1939, 19.

RE [S 15]; SME, HBA 2194, nr. VIII. Bij de verwerving door Enschedé in een convoluut met RE Kw. [50], RE [S 14], RE [S 21], RE [S 22], RE [S 13], RE [S 10] en RE [S 23]; door hem in 1774 separaat gebonden. VC 474 (f 8); M. Nijhoff. Williamstown (Mass.), Chapin Library.

Burcardus von Biberach, *Chronicum a Nino rege Assyriorum magno usque ad Fridericum II, Romanorum imperatorem*. (Duits:) *Ein außßerleßne Chronick von anfang der welt bis auff das iar nach Christi unsers eynigen Heylands Gepurt M.D.xliij*. Vert. Caspar Hedion. Straatsburg : Crafft Myller, 1543. F°. VD16 B 9805.

RE [S 16]. VC 980 (f 10); F. Muller; Londen, British Library, 9005.g.13.

Menno Simons, *Dat fundament des christelycken leers*. [S.l. : s.n.], 1539-1540. 8°. NK 1512; Horst 10.

RE [S 17]. VC 625 (f 55); Thomas Boone; Londen, British Library, C.106.a.9.

Horae. (Nederlands:) *Getijdenboek*. Hasselt : [Peregrinus Barmentlo], 1488. 8°. C 2724; CA 834; ILC 1226; Oates 3637.

RE [S 18]; SME, HBA 9979, p. 28; cat. tent. 1856, p. 11, nr. 153. VC 694 (f 50); M. Nijhoff; Cambridge, University Library, Inc. 7.E.8.2 (3109).

- Der sielen troost. Zwolle : Peter van Os, 23 augustus 1491. F°. C 5343; CA 1548; ILC 1936; IDL 4482.
RE [S 19 (1)]; SME, HBA 9979, p. 34. VC 536 (in convoluut met RE [S 19 (2)], f 20); J.H. Dunk; A. Bogaers; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 171 E 30.
- Jacobus de Voragine, *Sermones de tempore et de sanctis*. (Nederlands:) *Sermonen op die evangelien van de zondagen door dat gehele jaar*. Zwolle : Peter van Os, 6 november 1489. F°. C 6556; CA 1772; ILC 1321; IDL 2604.
RE [S 19 (2)]; SME, HBA 9979, p. 29. VC 536 (in convoluut met RE [S 19 (1)], f 20); J.H. Dunk; A. Bogaers; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 171 E 25.
- Bonaventura, *Legenda maior S. Francisci*. (Nederlands:) *Legende van Sinte Franciscus*. Antwerpen : Gerard Leeu, 28 juni 1491. 8°. HC 7333; GW 4664; CA 334; ILC 428; IDL 939.
RE [S 20 (1)]; SME, HBA 9979, p. 33. VC 792 (in convoluut met RE [S 20 (2)], f 100); J.H. Dunk; A. Bogaers; Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 150 F 17: 1
- Lering van berouw en vergiffenis van zonden. [Antwerpen : Gerard Leeu, tussen 11 juli 1491 en 1492]. 8°. C 3530; CA 1090; ILC 1427; IDL 2930.
RE [S 20 (2)], in convoluut met RE [S 20 (1)]. Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 150 F 17: 2.
- Pius II, *De educatione puerorum ad regem Bohemiae Ladislaum*. [Keulen : Ulrich Zel, ca. 1470]. 4°. H *205; Goff P 691; IDL 43.
RE [S 21]; SME, HBA 2194, nr. III. Bij de verwerving door Enschedé in een convoluut met RE Kw. [50], RE [S 14], RE [S 22], RE [S 13], RE [S 10], RE [S 23] en RE [S 15]; door hem separaat gebonden. VC 1214 (f 25); Brill.
- Pius II, *De situ et origine Pruthenorum enz.* [Keulen : Arnold ther Hoernen, tussen 1471-1475]. 4°. HC 212 = H 212a ?; Goff P 745; IDL 47.
RE [S 22]; SME, HBA 2194, nr. IV. Bij de verwerving door Enschedé in een convoluut met RE Kw. [50], RE [S 14], RE [S 21], RE [S 13], RE [S 10], RE [S 23] en RE [S 15]; door hem separaat gebonden. VC 1256 (f 5); F. Muller.
- Johannes Gerson, *Opus tripartitum de praeceptis Decalogi, de confessione, et de arte moriendi*. [Keulen : Ulrich Zel, ca. 1467]. 4°. HC 7653; Goff G 238; IDL 1991.
RE [S 23]; SME, HBA 2194, nr. VII. Bij de verwerving door Enschedé in een convoluut met RE Kw. [50], RE [S 14], RE [S 21], RE [S 22], RE [S 13], RE [S 10] en RE [S 15]; door hem separaat gebonden. VC 473 (f 10); Kemink en Zoon.

- Albucasis, *Methodus medendi certa, clara et brevis*. (Latijn). Vert. Gerardus Cremonensis.
Basel : Heinrich Petri, augustus 1541. F°. VD16 A 62.
RE [S 24 (1)]. VC 865 (in convoluut met RE [S 24 (2)] en RE [S 24 (3)] en samen met VC 866, f 0,50); F. Muller.
- Galenus, *De motu musculorum*. (Latijn). Vert. Nicolaus Leoniceus. Ed. Jacobus Sylvius.
Parijs : Christianus Wechel, 1537. F°.
RE [S 24 (2)], in convoluut met RE [S 24 (1)] en RE [S 24 (3)].
- Galenus, *De morbis et symptomatis*. (Latijn). Vert. Guilielmus Copus. Parijs : Jodocus Badius Ascensius, 1523. F°.
RE [S 24 (3)]; SME, HBA 2181. In convoluut met RE [S 24 (1)] en RE [S 24 (2)].
- Plautus, *Curculio*. [Keulen : J. Soter, 1523]. 4°.
RE [S 25]; Van Oosten de Bruyn, 339-340 en aant. (k). Door Enschedé gekocht op een veiling te Amsterdam bij J. Hartig in 1757 als nr. 342. VC 2278 (f 30); Thomas Boone; Londen, British Library, 11707.c.7.
- Johannes de Turrecremata, *Expositio super toto Psalterio*. Mainz : Peter Schoeffer, 4 april 1478. F°. H*15701; Goff T 524; BMC I, 34.
RE [S 26]; SME, HBA 1546; SME, HBA 2184. Door Enschedé niet lang na 26 augustus 1768 gekocht. VC 407 (f 62); Quaritch; Londen, British Library, IB.223.
- Livius, *Römische Historie usz Tito Livio gezogen* [door B. Schöfflerlin en I. Wittich]. Mainz : Johann Schoeffer, 6 maart 1505. F°. VD16 L 2102.
RE [S 27]; SME, HBA 1546b. VC 2412 (f 11,50); Van Baalen.